

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredno velika in praznina. — Inerati do 30 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inerati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inerati davek posebej. — »Slovenski Narod« lja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inerativno Din 25.—. Rokopis se ne vrača.

UREJNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knežjeva ulica št. 5
Telefon: 31-32, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Slomškova trg št. 5 — Poštna brailica v Ljubljani št. 10.351.

Havanska konvencija

Sklepi vseameriške konference predstavljajo tesno združitev obeh Amerik v skupni obrambi miru in neodvisnosti — Skupno varstvo evropskih posestev v Ameriki

Havana, 31. jul. j. (A.R.). Sredi je bil kot svedčano zaključno dejanje panameriške konference podpisano tako zvan »havanski dogovor« ter »havanska konvencija«, ki pomenita velik uspeh in afirmacijo solidarnosti držav obeh Amerik. Dogovor in konvencijo je podpisalo 21 na konferenci navzočih zastopnikov ameriških narodov. Delegacije Argentine, Čile, Kolumbije in Urugvaja so podpisale listine s pridržkom, da postanejo veljavne šele s pristankom njihovih vlad ter po ratifikaciji parlamentov.

Pred svedčanim podpisom sklenjenih dogovorov je imel ameriški zunanji minister Cordell Hull zaključni govor, v katerem je še enkrat razložil svoje mišljenje o namenu havanske konference ter o pomenu zaključkov, ki so bili na njej sprejeti. Hull je naglasil, da je morala havanska konference v prvi vrsti najti rešitev za naslednje tri probleme:

1. kako onemogočiti oziroma preprečiti, da bi mogla suverenost nad gotovimi otoki in teritoriji preiti po kakršnikoli poti ali akciji od ene neameriške države na drugo neameriško državo;

2. problem, kako preprečiti grozečo nevarnost prevarnih udejstevovanj v ameriških državah;

3. problem resnih gospodarskih težav, ki se obetajo kot posledice sedanje vojne.

Vse ameriške republike so si bile ves čas zasedanja havanske konference v svesti velike nevarnosti, ki bi jo lahko pomenilo omalovaževanje teh resnih problemov, zaradi tega je uspelo po složenem sodelovanju vseh delegacij za vse te probleme najti primerne mehanizme in pota, kako grozečo nevarnost v vzajemnim nastopom vseh ameriških narodov priti v okoliščine, ki jih v Havani postavila proti ostalemu svetu enotno trdno fronto. Ustvarila je sistem kontinentalne solidarnosti, ki jo bo uspešno varoval proti slehernim neprijetnim akcijam od zunaj. Ob pričetku zasedanja konference so se sicer pokazale dokajšnje razlike v naziranjih glede najuspešnejše rešitve vseh zastavljenih vprašanj, toda slednje se je posrečilo doseči popolno soglasnost. S sklepi, ki so bili sprejeti v Havani, bo mogoče ohraniti mir na zapadni zemeljski polkrogli in hkratu bo mogoče tudi kar najuspešnejše zavarovati interese prebivalstva dosedanjih ameriških kolonij, pripadajočih evropskim državam.

Ameriški zunanji minister je nato v podrobnosti orisal nujno potrebo po zmernem, tečnejšem gospodarskem sodelovanju vseh ameriških držav, ker bo mogoče le s takim sodelovanjem doseči tisto trdno medsebojno povezanost, ki pomeni najzanesljivejšo jamstvo tudi v zasledovanju istih skupnih političnih interesov. Tako gospodarsko sodelovanje, ki bo pomagalo tudi k večji politični enotnosti obeh Amerik — je naglasil Hull — lahko imenujemo nekakšno »gospodarsko obrambo« vseh ameriških držav, ki se bo v bodoče izkazala za uspešnejšo od vseh zgolj političnih dogovorov, ki ne temelje na enotni gospodarski osnovi.

Deklaracija o evropskih posestvih

Havana, 31. julija j. (DNB) Ob zaključku vseameriške konference je bila sprejeta naslednja deklaracija glede skupne zaščite evropskih posestev na ameriškem kontinentu:

1) Vprašanje posestev evropskih držav, v kolikor leže na ameriškem kontinentu, je predmet globoke skrbi vseh ameriških vlad.

2) Obstoji možnost, da bi glede na vojno v Evropi hotela katera izmed držav zavzeti katero izmed teh posesti, postopek, ki ga v mednarodnih odnosih ameriške republike odklanja in ki pomeni nevarnost za bistvo in vzore ameriškega državnega življenja.

3) Obstojta dejstvo, da zahteva na konferencah v Limi in Panami osvojena doktrina o vseameriški solidarnosti politiko čuječnosti. Potrebna je čuječnost, da bi politični sistemi oziroma vladavine, ki so v konfliktu z ameriškimimi običaji, ki ne morejo v miru živeti in ki onemogočajo normalno delo ter motijo zakon o pravici in redu, ne mogli motiti ameriških republik.

4) Obstojta možnost, da bi nastala v toku vojaških dogodkov v Evropi in iz njih sledenih posledic velika nevarnost, da bi mogle evropske posesti v Ameriki služiti za strateška središča. Iz katerih bi bil mogoč napad na ameriške narode. Zunanji ministri ameriških republik zaradi tega izjavljajo:

V primeru, da bi prišli otoki oziroma dežele v Ameriki, ki se trenutno nahajajo v posesti neameriških narodov v nevarnost, da bi lahko postali predmet zamenjave teritorij ali suverenitete, potem bodo ameriški narodi glede na nujno zahtevo svoje kontinentalne varnosti uredili nad temi posestvi začasno upravo, vpoštevajoč pri tem želje prebivalstva dotičnih posesti.

Ta začasna uprava se bo uredila pod naslednjimi pogoji:

1) Kakor hitro prenehajo vzroki, zaradi katerih je bila urejena začasna uprava in ako to ni v nasprotju z interesi ameriških republik, upravljana področja v skladu s pričujočo deklaracijo lahko svobodno odločajo o svoji nadaljnji usodi. Odločijo lahko, ali hočejo biti nadalje organizirane kot samostojne avtonomne države — ako so v stanju izvesti tako organizacijo — ali pa se priključijo nazaj svojim bivšim matičnim državam. Ukrenjeno bo, kar bo v danem primeru praktičnejše in pravičnejše.

2) Ako se bodo te posesti postavile pod začasno upravo ameriških republik, bo uprava postavljena z namenom, da se s tem poveča varnost in obrambna sposobnost ameriškega kontinenta z istočasnim pospeševanjem življenja teh posesti na gospodarskem, političnem in socialnem področju.

Glede na zgoraj imenovane pogoje, pod katerimi se lahko izvede začasna uprava evropskih posesti, sklenejo zunanji ministri ameriških republik, da se ustanovi poseben komite, v katerem bodo po en zastopnik vsake ameriške republike. Komite se bo smatral za ustanovljen, čim bo imenovanih dve tretjini njegovih članov. Imenovanja naj izvrše ameriške republike v čim krajšem času. Komite se bo sestajal, čim bo to zahtevala katera izmed držav podpisnic te deklaracije.

Rumunija pred novimi težavami

Dočim je vlada pri razgovorih v Selnogradu in v Rimu pristala na revizijo svojih meja, se pojavlja v javnosti vedno hujši odpor proti vsaki nadaljnji okrnitvi rumunskega ozemlja

Bim, 31. julija. e. (U. P.) V tukajšnjih političnih krogih je vzbudila veliko zanimanje vest iz Budimpešte, da se bodo v kratkem pričela pogajanja med Rumunijo, Madžarsko in Bolgarijo glede spornih teritorialnih vprašanj, ker je Rumunija v načelu pristala, da revidira svoje meje. V najkrajšem času se bodo pričela pogajanja med Bolgarijo in Rumunijo v Bukarešti in nato med Rumunijo in Madžarsko v Aradu, ki leži na rumunski meji. Iz mesta bodo ob tej priliki evakuirali vojsko, kar naj bo simbolični uvod k pogajanjem. V rimskih krogih, ki so blizu vlad, poudarjajo, da Nemčija in Italija nista diktirali Rumuniji nekega roka za doseg sporazuma z Bolgarijo in Madžarsko. Državi osi Rim—Berlin sta prepustili zainteresiranim državam, da se same pogode med seboj glede vseh spornih vprašanj. Če bi pogajanja ne uspela, bi šle Berlin in Rim z direktno udeležbo s prijateljskimi nasveti olajšala reševanje spornih vprašanj. V Rimu poudarjajo, da sta Italija in Nemčija želeli, da pride do rešitve spornih vprašanj po neposrednem stiku med zainteresiranimi državami. Niti Madžarski niti Bolgariji ali Slovaški ni bilo nič zapovedanega. Rumunija se je sama odločila, da odstopi Madžarski in Bolgariji določeno ozemlje. Vse države, ki so prizadele, pa so bile opozorjene na splošno načelo, ki naj bo podlaga za reševanje spornih vprašanj.

London, 31. julija. (Reuters). Včerajšnji Times piše v uvodniku, da je položaj Rumunije izredno težaven. Nemčija si prizadeva, da bi Rumunija prišla docela pod nemški vpliv, ker bi s tem Nemčija postala čuvar ustia Dunava.

Madžarske zahteve

Bukarešta, 31. julija. e. (United Press). V diplomatskih krogih so razširjene nekatere bolj podrobne vesti o madžarskih zahtevah do Rumunije. V teh krogih pravijo, da je Madžarska z odobritvijo Nemčije in Italije postavila svoje zahteve do Rumunije. Madžarska zahteva več kot polovico Erdelja. Ta zahteva je izhodna točka za razprave in pogajanja med Madžarsko in Rumunijo. Madžarska zahteva ves Erdelj severno od reke Maroš (Mureš), kjer je 12 velikih mest in več desetina manjših mest. V rumunskih političnih krogih so mnenja, da bo rumunska vlada kljub težkemu položaju madžarske zahteve takega obsega kategorično odklonila.

Izvedba sporazuma šele po končani vojni

Bim, 31. jul. e. (Stefani). V političnih krogih trdijo, da se bodo v najkrajšem času pričela pogajanja za ureditev spornih teritorialnih vprašanj med Madžarsko, Rumunijo in Bolgarijo. Nemogoče pa je že sedaj reči, ali bodo pogajanja v celoti uspela, kajti nasprotstva med zainteresiranimi državami so še vedno zelo velika. Če bodo pogajanja uspela, bo mogoč biti sporazum realiziran šele po končani na-

Ako bi se izkazala potreba praktično uporabiti določila tega sklepa še preden bo ta dogovor stopil v veljavo — v primeru, da bi šlo za zagotovitev miru v Ameriki — potem lahko komite takoj prevzame napadeno oziroma ogroženo posestev v svojo upravo po določilih tega dogovora in sporazumu s prizadetim prebivalstvom. Čim pa bo tak dogovor postal pravomočen, preidejo avtoriteta in funkcije komiteja na posebno »Interameriško komisijo za teritorialno upravo«. Najvažnejša točka dogovora je naslednja:

V primeru, da bi bila uprava prizadetih posestev tako nujna, da bi jo bilo treba izvesti, še preden bi se mogel sestati komite, potem ima vsaka ameriška republika pravico, da sama ali pa v skupnosti z drugimi ameriški republikami ravna tako, kakor se ji zdi primerno za lastno obrambo oziroma za obrambo celokupnega ameriškega kontinenta. Ako bi se take akcije izkazale za potrebne, potem mora dotična ameriška republika, oziroma morajo dotične ameriške republike naknadno predložiti vso zadevo komiteju, da bo dodatno razpravljalo o storjenih ukrepih in sklenilo nadaljnje potrebne ukrepe.

Besedilu tega dogovora je dodana posebna izjava argentinskega delegata, da se ta deklaracija ne nanaša na Malvine, ki so bili že na zadnji panameriški konferenci v Panami priznani kot svojina argentinske republike. Prav tako se dogovor ne nanaša tudi na druge južne teritorije Ar-

gentine, ki so posebej navedeni. Kot drugi dodatni protokol k zgornjemu dogovoru je bila sklenjena še posebna »konvencija« kot interameriški dogovor, ki celotno zgornje vprašanje obravnava s principelnega stališča.

Resolucija o delovanju diplomatskih uradnikov

Havana, 30. julija. AA. (DNB) Vseameriška konferenca je sprejela tudi resolucijo o delovanju diplomatskih in konzularnih uradnikov. Sklicuje se na konvencijo, ki je bila sklenjena v Havani leta 1920 in pravi, da se tuji diplomati v Ameriki ne smejo vmešavati v notranjo ali zunanjo politiko države, v kateri uživajo gostoljubje in smejo izvrševati le svoje službene funkcije ter se držati strogo zakonov države, v kateri so akreditirani. Resolucija priporoča vsem ameriškim državam, naj preprečijo delovanje tujih diplomatskih in konzularnih predstavnikov, v kolikor bi pomenilo nevarnost za mir in demokratske tradicije Zedinjenih držav.

Posebna resolucija razpravlja o peti koloni. Ta resolucija dokazuje, da ukrepi proti peti koloni niso v nasprotju z demokracijskim duhom. Resolucija celo poudarja nujnost takih ukrepov, da bi se zaščitila nevtralnost in obranile demokratske svoboščine in mir. Vsaka od 21 ameriških držav lahko zahteva sklicanje kongresa ameriških republik, ki bi se ukvarila o-

pa da se če treba tudi s silo zoperstavijo izročitvi dela Sedmograške sosedni državi. V Bukarešti so se najavile številne protestne deputacije z resolucijami, v katerih pozivajo rumunsko vladu k odločni nepopustljivosti napram nadaljnjim zahtevam rumunskih sosedov.

Povratak nemškega poslanika v Bukarešto

Bukarešta, 31. jul. e. (Trans. Con. Press). Nemški poslanik v Bukarešti dr. Fabricius, ki se je udeležil razgovorov katere so imeli rumunski državniki v Selnogradu, se je včeraj ob 18. vrnil v Bukarešto.

Obtoženi oficirji

Bukarešta, 31. julija. e. V Bakau v Moldaviji se je pričela razprava proti devetim generalom in višjim oficirjem, ki so obtoženi, da so zlorabljali svoji položaj ob evakuaciji Besarabije.

Odpust Židov iz državne službe

Bukarešta, 31. julija AA. (DNB) Izdano je bilo uradno poročilo, da je notranje ministrstvo odpustilo vse državne uradnike-žide. Odpustitve židov iz ostalih ministrstev se nadaljuje.

Gamelin se bo moral zagovarjati pred izrednim sodiščem

Skupno z njim bosta obtožena tudi bivša predsednika vlade Daladier in Reynaud ter še štirje ministri

Bern, 31. julija. (Stefani). Po vestih iz Vichyja se kmalu začne sodišče posebno sodišče, katerega je ustanovil minister svet Petainove vlade. To sodišče bo sodilo krivce za objavo vojne Nemčiji in krivce za neuspeh vojaških operacij francoske vojske. Glavni obtoženci so bivši francoski vrhovni poveljnik Gamelin, bivša francoska predsednika vlade Daladier in Paul Reynaud, ter bivši ministri Blum, Mandel, Pierre Cot in Guy-La-Chambre.

Vichy, 31. julija. (Havas). Na seji ministrskega sveta, ki je trajala včeraj od 18. do 20., so proučevali vprašanje odgovornosti zaradi prehoda Francije iz mirnega v vojno stanje v septembru lanskega leta. Ministrski svet je sprejel načrt zakona, s katerim se ustanavlja vrhovno sodišče. Zakonski načrt določa pravno redakcijo besedila in ne bo objavljen pred 4. avgustom tega leta.

Vichy, 31. jul. e. General Weygand je vladni sporočil, da je demobilizacija francoske vojske v severni Afriki sedaj prekinjena. Zaradi transportnih težav. Trans-

portne ladje s francoskimi vojski iz Sirije zaradi vojne na Sredozemlju ne morejo pluti v domovino. Mnogo francoskih vojakov je zaradi tega moralo ostati v severni Afriki.

Novi francoski poslanik v Ameriki

Washington, 31. julija. j. (Havas). Francoska vlada v Vichyju je predlagala za svojega novega poslanika pri vladni Zedinjenih držav bivšega versajškega župana Henryja Hayea. Po izjavi državnega podtajnika v ameriškem zunanjem ministrstvu Sumnerja Wellesa je vlada Zedinjenih držav sporazumna z imenovanjem Hayea na veleposlaniško mesto, kjer bo Haye zamenjal doedanjega poslanika grofa Renee de Saint Quintina, ki je bil od Petainove vlade odklican.

New York, 31. jul. e. (DNB) Z ladjo »Britannique« se je pripeljala v New York znana francoska publicistka ga. Tabouis, ki je bila pred premirjem stalna diplomat-

ska sodelavka Herriotovega lista Oeuvre. Z isto ladjo se je pripeljalo v New York v spremstvu staršev 272 angleških otrok.

Politična sezona na Bledu

Bled, 30. julija. Politična delavnost je v zadnjem času na Bledu zelo živahna. Sestankom in razgovorom posameznih ministrov se posveča velika pozornost. Svoj pomen ima bivanje finančnega ministra dr. Šuteja na Bledu. Minister financ je na Bledu okupiran z novim budžetom, oziroma z novimi budžetskimi dvanajstinami, ki so že izdelane, toda zaradi nekaterih postopkov, katere je treba spremeniti, se je finančni minister včeraj še ves dan bavil z dvanajstinami ter se je zadržal v svojem kabinetu v Parkhotelu. Danes bo sprejel novinarje in jim dal izjavo o dvanajstinih za prihodnjih 8 mesecev.

Vsak dan prihajajo na Bled ministri, diplomati in drugi ugledni gosti. Včeraj jutraj je došel iz Ljubljane minister dr. Konstantinović, ki ga je spremljal dr. Milorad Vucković. Oba sta se nastanila v Parkhotelu. Po kratkem odmoru se je dr. Konstantinović odpeljal v vilo »Podkoren«, kjer je konferiral s predsednikom vlade g. Cvetkovičem ter s prosvet. ministrom dr. Korošcem. Po povratku v Parkhotel se je dr. Konstantinović sestel s finančnim ministrom dr. Šutejem ter se z njim dolgo razgovarjal.

Včeraj je zapustil Bled bivši minister in eden izmed prvakov radikalne stranke dr. Momčilo Ninčič.

Ministrski predsednik Cvetković je včeraj popoldne zapustil Bled ter se odpeljal v Ljubljano, kjer je konsultiral univ. prof. dr. Lavriča in beograjskega zdravnika dr. Kosanovića zaradi kontuzije na prstu. Ob 5. uri je Dražija Cvetković odpotoval z letalom v Beograd.

Drevi bo govoril po radiju finančni minister

Ljubljana, 31. julija. AA. Finančni minister dr. Juraj Šutej, ki biva sedaj na Bledu, pride danes popoldne v Ljubljano. G. finančni minister dr. Šutej bo ob 19.30 sprejel v prostorih banske uprave na Blei-veljski cesti predstavnike našega tiska ter jim dal ob tej priliki izjavo o novih proračunskih dvanajstinih. G. finančni minister bo ob 20.30 govoril o istem vprašanju tudi po ljubljanski radijski postaji. Govor finančnega ministra dr. Šuteja bosta prenašali tudi radijski postaji v Beogradu in Zagrebu.

Poslanik Plotnikov pri dr. Cincar-Markoviću

Beograd, 31. julija. e. Včeraj je našega zunanjega ministra dr. Cincara Markovića prvič službeno obiskal sovjetski poslanik Viktor Andrejevič Plotnikov.

Podpore za poplavljenice

Beograd, 31. julija. e. Na zadnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da dobi poljedelsko ministrstvo izreden kredit 5 milijonov dinarjev kot podpora za poljedelce, ki so trpeli zaradi poplavl. Podpora bodo razdelili na posamezne banovine po prijavah o škodi. Društva banovina be dobla pol milijona dinarjev, banovina Hrvatska 1.250.000, moravska banovina din 750.000, vardarska 250.000, vrbaska 1 milijon, zetska 150.000, dunavska pol milijona in drinska banovina pol milijona din.

Nova ureditev trgovinskega prometa z Grčijo

Beograd, 31. julija. e. Finančni minister dr. Juraj Šutej je izdal odlok, s katerim se razveljavlja doedanja odredba finančnega ministra z dne 20. aprila 1940, s katero se odreja plačilni promet z Grčijo na podlagi svobodnih deviz. Razveljavlja se se tudi kontrola uvoznega blaga iz Grčije v smislu odredbe z dne 6. septembra 1939. Devizna direktiva pa se pooblašča, da izda navodila za uvedbo novega plačilnega sporazuma z Grčijo.

Zopet potres v Turčiji

Ankara, 31. jul. e. Včeraj so čutili močan potres v centralni Anatoliji. Epicenter potresa se je nahajal v Joagadu, kjer je bilo okoli 300 mrtvih in nekaj sto ranjenih. Potres je uničil 12 vasel. Čutili so ga tudi v Carigradu.

Drzen gangstrski napad v New Yorku

New York, 31. jul. j. (A. R.) V Asbury Parku v New Jersey so včeraj trije težko oboroženi banditi podneli in na najbolj prometni točki mesta napadli dva bančna uradnika ter jima oropali 108.000 dolarjev. Banditom se je posrečilo pobegniti na oropavljem avtomobilu.

Borzna poročila

Carls, 31. julija. Beograd 10.—, Pariz 9.75, London 17.50, New York 440.—, Milan 22.20, Madrid 40.—, Berlin 175.75.

Anglija bo do skrajnosti poostрила pomorsko blokado

Tudi ladje nevtralnih držav brez dovoljenja ne bodo smele pristajati v britanskih luhah

London, 31. jul. j. (Reuter). Minister za blokado je včeraj v spodnjem domu podal nekaj podatkov o uvedbi poostrenejše blokade, ki kateri je bila Anglija prisiljena zaradi nekaterih nevarnih vrst v pomorski kontroli, preko katerih sta se Italija in Nemčija odkrivali s nekaterimi za vojno nujno potrebnimi stvarmi, in prvi vrsti s petrolejem in kovinami. Dalton je najvil, da bo ponovno v vseh podrobnostih izveden sistem navicertov, tako zvanih ladijskih potnih listov, brez izjeme za vse parnike, katerih cilj bodo luke v Evropi odnošno v severni Afriki. Nadaljnjo poostreitev blokade pomeni odlok, da nobena nevtralna ladja, ki ne bo oskrbljena s pravilnim, od angleških pomorščakov in kontrolnih oblastev izdanim navicertom, v bodoče tudi ne bo mogla jemati premoga, vode in živeža za lastne potrebe v nobeni luki širom angleškega imperija. Dalton je naglasil, da si Anglija od poostreene blokade obeta, da ji bo končno uspelo državi osi odrezati od vseh virov, ki so ji potrebni za nadaljevanje vojne za daljšo dobo.

London, 31. jul. e. (United Press). Angleški veleposlanik v Lisabonu je službeno obvestil portugalsko vlado o ukrepih angleške vlade glede poostreene blokade Iberijskega polotoka. Ta nota angleške vlade Portugalu vladi je rezultat važnega poročila ministra Daltona na včerajšnji tajni seji spodnje zbornice.

London, 31. jul. e. (Europa Press). Angleška vlada bo proglasila francosko ozemlje v Severni Afriki za sovražno ozemlje.

Na merodajnih mestih v Londonu pravijo, da je severna Afrika na bližnje vojne operacije Anglije velikega pomena in je zato vlada sklenila, da to področje proglasi za sovražno ozemlje, na katerem bo nadaljevala s svojih oporišč vojaško akcijo proti Italiji. V vojaških krogih poudarjajo, da je za angleški strateški sistem področje Severne Afrike tako važno kakor Nizozemska, Belgija in Norveška.

Letalski napadi

London, 31. jul. j. (Reuter). Nemška letala so v noči od torika na sredo v več delnih formacijah izvršila bombne napade na razne vojaške in nevojaške objekte. Napadeni so bili razni kraji v jugovzhodni ter v jugozahodni Angliji kakor tudi v južnem Walesu. Dosele je niso znani točni podatki o prizadejani škodi, niti se ni znalo število človeških žrtev.

Angleško letalstvo je s svoje strani izvršilo v minulih noči več napadov na Nemčijo in po Nemčiji okupirane teritorije. Angleška letala so vrila bombe na razne industrijske in prometne naprave ter povzročila sovražniku veliko smotno škodo.

Madrid, 31. julija AA. (Stefani). Italijanska letala so izvršila včeraj popoldne napad na Gibraltar. Vrženih je bilo mnogo bomb.

Haag, 31. jul. AA. (DNB). V toku noči so angleška letala bombardirala Nizozemsko. Nihče ni bil ranjen in tudi škoda je le neznatna. Večina bomb je padla v prekope in na polja.

Angleške grožnje Japonski

Vedno večja napetost na Daljnem vzhodu
Ostro pisanje angleškega tiska

London, 31. julija. j. (Reuter). Današnji »Times« pravi, da je treba pričakovati posebno izjavo angleške vlade glede aretacije angleških državljanov na Japonskem, čim bodo znane nekatere podrobnosti o tem, česa japonska oblastva prav za prav dolže aretirane Angleže in čim bodo poizkušali znane okoliščine smrti enega izmed aretirancev. »Times« pravi, da bo ta izjava angleške vlade še obširnejša, kakor je bila sinočnja službena objava, ki jo je podal zunanji minister lord Halifax včeraj popoldne v zgornji zbornici. »Times« na-

dalje naglašja, da same aretacije angleških državljanov na Japonskem niso tako zelo važne, kakor njih resnično politično ozadje. List direktno obtožuje sedanje japonske ministre kot inspiratorje ukrepov japonskih oblastev. »Daily Mail« v današnji jutranji izdaji ponovno grozi z angleškimi represalijami, ki jih bodo morali občutiti v Angliji bivajoči japonski državljani v primeru, da japonska vlada zadeve z aretacijo angleških podanikov ne bi nemudoma uredila na zadovoljiv način.

Kitajska je odločno zavrnila japonske mirovne pogoje

ter izjavila, da bo nadaljevala borbo do končnega osvobojenja

Šanghaj, 31. jul. j. (A.R.). Po poročilih iz krogov, ki so blizu japonskemu zunanjemu ministertvu, smatra Japonska, da je nastopil izredno ugoden čas, ko bi bilo mogoče prirediti razpravljanje o poravnavi med Tokiomi in Cunkingom. Po mnenju omenjenih krogov bi bilo treba najti primerno pot, da se o japonskih pogojih obvesti kitajski generalisim, ne da bi morala japonska s njim neposredno stopiti v stiki. Japonski pogoj za mir bi bili: povratek k normalnim razmeram v vsej Severni in Južni Kitajski.

London, 31. jul. e. (Reuter). Iz krogov, ki so blizu vladi v Cunkingu, se doznavajo, da japonska vlada po posebnih odposlancih poslala centralni kitajski vladi pogoje za ustavitev sovražnosti na Kitajskem. Japonska zahteva, da ostane 5 severnih kitajskih provinc še nadalje v posesti Japonske. Drugi pogoj Japonske je, da se Vangcingvej, šef vlade v Nanjingju,

prizna za šefa kitajske republike. Tretji pogoj se nanaša na vprašanje bodočega razvoja gospodarske politike na Kitajskem. Indokina, Burma in ostale kitajske province, ki so izven japonske dominacije, morajo priti v japonski gospodarski sistem tako, da bodo v gospodarskem pogledu pod vodstvom Japonske. Glede Mandžukua predlaga Japonska, naj bi se Mandžukuo pozneje prilagodil novemu položaju.

Kitajska vlada je po zanesljivih poročilih odklonila japonske predloge in odgovorila, da se bo še nadalje borila, dokler ne bo obnovljena popolna neodvisnost Kitajske. V Cunkingu smatrajo, da se odziva sedaj pomembna faza v evropski vojni in da prihajajo tudi pomembni in odločilni časi za vse probleme Daljnega vzhoda. Jasno je, da se šele zdaj pričinja odločilna borba med velesilami in bo izid te borbe odločil tudi usodo Daljnega vzhoda.

In zakaj ni bučnega olja?

Če naj bi nadomestilo drugo olje bi ga morale imeti trgovine naproday po zmernih cenah

Ljubljana, 31. julija. Včeraj smo poročali o pomanjkanju jedilnega olja v Ljubljani. Pomanjkanje olja prav v teh časih je nedvomno resna zadeva, saj se zdaj mešani v največji meri hrani s solato, stročjim fižolom in kumarami; s slanino zabeljene solate niso vajeni pripravljati in ne jesti, kakor tu in tam na kmetih. Konzum olja poleti je pri nas vselej večji, toda zdaj ni olja niti za normalno porabo. S čim naj torej nadomestimo tako zvano namizno jedilno olje ali navadno jedilno olje? Čitali smo o predlogu, naj bi začeli uporabljati domače bučno olje, odnošno sončnično, ki je zelo okusno in ima več redilnih snovi kakor belo jedilno olje.

Ta predlog je nedvomno treba zagovarjati. Večina naših meščanov sicer še ni vajena bučnega olja, toda to ni razlog, da bi ga ne začeli uporabljati. Predvsem je treba naglasiti, da ne gre za surugat, temveč za drugo vrsto olja, ki ima sicer drug okus, a celo boljši, ko se nanj navadite, razen tega je pa bučno olje v resnici redilnejše in izdatnejše. V Ljubljani in v slovenskih pokrajinah sploh, ki so gravitirale pred vojno bolj proti Primorskemu kakor Stajerski, je razširjena uporaba belega jedilnega olja. Na bivšem Kranjskem kmetje ne pridelujejo buč zaradi bučnega olja, sončnice so pa bolj okrasna kakor gospodarska rastlina. Na Stajerskem prideluje skoraj sleherni, tudi najmanjši posestnik buče zaradi olja. Toda mlade buče so tudi dobre za ljudi kot prikuha. Zrele buče so ena glavnih krmil prašičev, ki jih rede na Stajerskem mnogo več kakor na Kranjskem. Na Kranjskem kmetje domačega olja ne poznajo, medtem ko ga imajo na Stajerskem pri vsaki hiši.

Rojaki s Stajerskega zahtevajo v Ljubljani pogosto v trgovinah bučno olje. Toda doslej je bilo bučno olje pri nas prava redkost ter nekakšen luksuzni predmet. Bilo je tudi dražje od navadnega jedilnega

olja. Prodajalo ga je le nekaj trgovcev, ki ga pa tudi niso imeli vedno v zalogi. Ko je začelo primanjkovati navadnega jedilnega olja, so gospodinjke začele precej vpraševati po bučnem olju. Toda pogosto ga niso mogle dobiti, a razen tega se je še podražilo. Nekateri trgovci se še vedno čudijo gospodinjstvom, če jih vprašujejo po bučnem olju, kakor da tega »artikla« sploh ne poznajo. Navadno se izgovarjajo, da bučnega olja nimajo v zalogi, ker ga skoraj nihče ne kupuje.

Če bi naj torej bučno olje nadomestilo drugo jedilno olje, bi ga morale imeti predvsem naše trgovine naproday. Toda naproday po zmernih cenah, ne dražje kakor drugo olje. Če bo bučno olje tako drago, kakor je bilo vedno doslej, ga bodo v Ljubljani zelo težko uveli, kljub pomanjkanju drugega jedilnega olja. Vprašanje je, ali bučno olje tudi spada pod nadzorstvo nad cenami, ali so ga za preželi. Če se bo povpraševanje po bučnem olju še povečalo, je upravičena bojazen, da se bo olje še podražilo.

Olje je razen masti ter slanin eno najvažnejših živil. Vprašanju preskrbe z oljem bi morali torej posvetiti največjo pozornost. Vegetarianizem pri nas kljub vsemu ni zavzel takšne oblike, da bi ljudje jedli nezabeljeno solato kakor živali. Maslobo so neobhodno potrebne hranilne snovi in človek ne more živeti samo od bešede.

Iz škojfe Loke

— Šolska političarka, nastanjena v novi šolski zgradbi med podčitnicami ne posluša. Izjemni primeri se sprejemajo v ponedeljkinih in petkih od 14 do 15.

— Tujske prometne sezona sozvezno zadovoljiva. Kljub burnim časom, je škojfe Loka tudi letos privabila lepo število gostov letoviščarjev. Največja privlačnost je kopalnice Tujskega prometnega društva, ki se napolni s prijatelji tople Poljanščice, čim posijejo sončni žarki. Zelo pa cenijo

gostje tudi izlete, ki jih je za mesta na vse strani okraja na pretek. Ob četrtih zvečer je reden promenačni koncert vojaške gube, pa tudi srečni kipi prične vrsto filmov. Celo več nego sicer. Kino Sokol je uvedel maddeenske predstave, ki so kar dobrodošle. Ob večernih urah se prikaže lošid svet na promenadi na Mestnem trgu. Tujsko prometno društvo, ki ima svoje poslovne lokale tudi na Mestnem trgu, skrbno ureja in posreduje v mednarodnih tujstevnih prometih, ki bo poživljal škojfo Loko tja do druge polovice avgusta. Jasno pa je seveda, da letošnja sezona ne bo dosegla preteklih časi, so prevedli nemirni, moti pa tudi deš. Saj ni nikakega poletja, vreme je nestanovitno in to odbija goste.

— Dela na Ljubljani. Ljubljani je med najbolj priljubljenimi izletniškimi točkami. V dveh urah prijetne hoje se ti odpre na vrhu prekrasen razgled po širni okolici škojfe Loke, pa tudi po vsej pisani Goranjski. Razgled z Ljubljane je pač edinstven. Škojfeška podružnica SPD je zgradila na Ljubljani prijetno planinsko postojanko, njena skrb pa je tudi, da jo izpopolnjuje. Tako so letos okrog vsega vrha uredili široko teraso, na vidiku je razširjenje koč, hkrati pa tudi kultivirajo svet, v kolikor je to sredi skalnatega sveta mogoče.

Živilski trg

Ljubljana, 31. julija

Na trgu je zavladalo še jesensko razpoloženje; naproday so že mnogi značilni jesenski pridelki skoraj v prav tako velikih količinah kakor jeseni. Manj je samo še sadja, vendar je zadnji teden še mnogo jabolk. Dances je bilo naproday še več jabolk kakor hrušk.

Tudi med zelenjavo in ocvirjem je nekaterih letošnjih pridelkov toliko, kakor da se je že začela jesen. Pri tem pa moramo še upoštevati, da letos zori vse nekoliko pozneje. Zdjaj je naproday posebno mnogo krompirja, zgodnjega, ročnika, pa tudi belega, pomnega in dovolj je celo kifelčarja. Ker tudi grah zori bolj počasi, ga je še mnogo, kakor da se je poletje šele začelo. Zdjaj je najcenejši; prodajajo ga po 2,5 do 3 din kg. Dobro je obrodil fižol. Najboljši stročji fižol je zdaj po 4 din kg, najcenejši, nizki, pa po 2 do 2,5 din. Solate sploh ni treba omenjati, saj bi bilo nekaj izrednega, če bi ne bilo vedno dovolj naproday. Zadnje čase je tudi precej domače cvetčice, ki je letos precej lepa, in ji deževje ni mnogo škodovalo. Začela se je

velika sezona kumar, ki so pri nas posebno v časih. Naproday jih je precej tudi za vlaganje, a se zde gospodinjstvom še nekoliko predrage. Prodajajo jih povprečno po 10 do 12 din 100 kosov. Sicer so kumare po 3 din kg. Zdjaj prodajajo po večini samo ljubljanski in okoliški pridelci, niso jih pa začeli še dovajati iz okolice Kranjske, kjer jih pridelujejo na celih njivah ter jih voziijo na trg na vozove.

Gospodinjke zadnje čase pogrešajo na trgu gobe, jurčke. Dosele je bilo vedno na izbiri jurčkov, zadnje čase pa je menda celo za gobe preveč dežja. Precej je pa lisic, ki jim vlaga zelo prija. Danes je bilo naproday tudi nekoliko manj borovnic. Nabiranje borovnic je težavno med mokro travo, zato jih letos ne donesajo toliko na trg kakor prejšnja leta.

Znatnejših sprememb pri cenah ni. Nekatero vrsto sočivja so se še malo pocenile, kar valja tudi za paradiznike, ki jih je zdaj že dovolj naproday po 4 do 5 din kg. Uvoženo blago je v splošnem naproday po nespremenjenih cenah. Tako je na primer grozdje še vedno po 14 do 16 din kg. Sadež se ni pocenilo, čeprav ga je mnogo. Jabolka prodajajo povprečno po 6 do 10 din kg, hruške po 5 do 8 in marelice po 12 din.

Podražitev tabaka ni vplivala na konzum

Kako so trafikanti sprejeli zvišanje prodajne provizije in druge zanimivosti o prodaji monopolskega blaga

Ljubljana, 31. julija. Marsikateri kadilec trdi, da je raje lačen kakor brez kajenja. Sicer pa ni treba še dokazovati, da bi nekateri kadilci radi spremenili celo očenja, da bi se glasili nametu. »daj nam danes naš vsakdanji kruh« — naš vsakdanji tabak. Tabak je pa vsaj v prenešenem pomenu besede marsikomu kruh; prodaja tabaka nudi neštetim ljudem vsaj skromen zaslužek. Upoštevati bi bilo treba še številne delavce, ki si služijo kruh v tobačnih tovarnah, in pridelovalce tabaka. Najmanjši zaslužek ni nedvomno tudi država, odnošno uprava državnih monopolov. Zato so takšne spremembe, kakršna je bila v začetku leta podražitev tabaka in ob koncu maja zvišanje prodajne provizije trafikantom pri prodaji tobačnih izdelkov, nedvomno tako pomembne, da se moramo zanimati, kako so vplivale.

ZASLUŽEK NI BIL NIKDAR DOBER. Kadilci se sicer navadno ne zanimajo, kakšen zaslužek imajo trafikanti, s čimer pa ni rečeno, da so tako sebični ter jih zanima le tabak sam na sebi. Vendar bi bilo prav, če bi vedeli in se zavedali, kakšen kos kruha posredno režejo trafikantom, ko kupujejo tabak. Zadnje besedo ima seveda monopolna uprava pri tem rezanju kruha. Predvsem smemo reči, da se doslej še ni preobdelal noben trafikant, vsaj tisti ne, ki si služijo kruh samo v trafikah. Posebno dobro se trafikantom ni nikdar godilo, razen nekaj časa med svetovno vojno in neposredno po nji, ko je bilo malo trafik. Pozneje so se trafike precej naglo razmnožile in ker je bilo uvedeno čudno družabništvo, da je po več invalidov imelo skupno koncesijo, da so si družabniki morali deliti zaslužek, čeprav je delal le eden, so bili vsi nezadovoljni. Družabništvo je bilo odpravljeno, a zato je bilo ustanovljenih tem več trafik, ker so mnogi prejšnji družabniki dobili koncesije. Hkrati je pa bila znižana provizija od 5 na 4%.

PO 10 DIN NA DAN... Združenje trafikantov se je stalno zavzemalo za zvišanje prodajne provizije. Zahteva je bila, da bi jim zvišali provizijo vsaj na 8%. Ščasom so dosegli, da je bila provizija zvišana zopet vsaj na 5%. Posebno zadnja leta so si zelo prizadevali, naj bi jim monopolna uprava zvišala provizijo za nekaj odstotkov. Zdelo se je, da so imeli vsaj nekaj razumevanja za upravičene zahteve trafikantov. Monopolni dohodki so narasli, tudi po zaslugi trafikantov, ki so prav za prav uslužbenci uprave državnih monopolov. Ne smemo reči da so slabi uslužbenci in da gledajo na uro, kdaj bodo zaprli svoje lokale in odšli uživat sadove dela. Po 12 do 16 ur mnogi prežde v tesnih, zatohlih prostorih ter zbiraljo zaslužek po parah. Če je trafikant prodal za 100 din tabaka, je šele zaslužil 5 din. V nekaterih zakonitih ulicah prodajo na dan le za nekaj sto din tabaka, tako da zaslužek pogosto ne znaša več kakor 10 do 20 din na dan. S prodajo cigaret je silno mnogo dela, saj večina kadilcev kupuje le po nekaj cigaret. Za 10 din je treba že pošteno delati. Toda to vas najbrž ne zanima.

PROVIZIJA ZVIŠANA ZA 1% Povedati vam nameravamo predvsem, da je bila provizija trafikantom zvišana za 1%, od 5 na 6%. Kadilce je treba tudi opozoriti, da se tabak ni podražil zaradi zvišanja provizije trafikantom. Tabak je bil podražen prej kakor je bila zvišana provizija. Kadilci pa tudi dobro vedo, da so se posamezne vrste tobačnih izdelkov podražile celo do 100%, med tem ko je bila provizija zvišana le za odstotek.

PRISEGALI SO, DA NE BODO VEČ KADILI... Podražitev tabaka kadilci seveda niso mirno sprejeli. Viduhar je bil med njimi zlasti prve dni. Zanimivo je, kako so posamezniki reagirali na podražitev; nekateri bi se najraje založili s tobakom za celo leto naprej, ko so zvedeli za podražitev, in stikali so za tobakom od trafike do trafike, kjer so upali, da se ni podražil. Zopet drugi so pa prisegali, da ne bodo kadili, čeprav bo tabak poslej celo zastoni. Ta revolucija je trajala samo kakšnih 14 dni. Nekateri kadilci so v resnici začeli opuščati kaj in kakor navadno niso mogli dolgo vzdržati, pa so se začeli spokorjeni vračati v trafike. Kmalu se je izkazalo, da podražitev ni vplivala na porabo.

»KAJ ME BRIGA ORGANIZACIJA« Trafikanti so bili zadovoljni, da ni prišlo do hušjih pretresov. Niso pa bili zadovoljni s povišanjem provizije, saj človek ni nikdar zadovoljen. Pričakovali so, da bo provizija zvišana vsaj na 7%. Ker ni bila, so se nekateri začeli jeziti na svojo organizacijo, da ni dosegla več. Zopet nekateri drugi so pa celo obrnili hrbet organizaciji, češ, saj bi bila provizija zvišana tudi brez nje. Organizacija se tim sicer lahko izkaže s pismom ravnatelja uprave državnih monopolov, da je bila provizija zvišana na njeno posredovanje, toda to

jih ne zanima. Pravijo, češ, zdaj pa naj damo organizaciji, kar smo prejeli na račun zvišanja... Seveda so članarino plačevali že prej, dokler provizija še ni bila zvišana, toda tedaj so vsaj upali, da se jim bo to obrestovalo.

VISOKA PROVIZIJA IN SKROMNE... Paradoks je, da si zdaj nekateri zavedni delavci trafikantskega združenja niti ne žele nadaljnje zvišanje provizije, kar bo sicer organizacija še zahtevala; boje se namreč, da bi začele rasti trafike kakor gobe po dežju zaradi nekoliko višje provizije. Nekateri ljudje se znajo posluževati vseh sredstev in našli bi načine kako bi si preskrbeli koncesije za trafike. Zdjaj sicer pravilnik o prodaji tabaka na drobno (iz l. 1936) določa, da je dovoljeno neomejeno ustanavljanje trafik samo v krajih z manj kakor 2.000 prebivalcev. v krajih z nad 50.000 prebivalci na morajo biti trafike oddaljene druga od druge najmanj po 100 m. Ko bi višja provizija obetala boljše zaslužke, bi ta ali oni, ki ima denar, skušali kupiti po ovinkih koncesijo. Revni trafikanti brez kapitala bi dolgo ne mogli konkurirati in ščasom bi trafike prešle v roke ljudi, ki bi jim trafika ne bila edin vir dohodka.

KAJ JE MONOPOLNO BLAGO? Če govorimo o zvišanju provizije pri prodaji monopolskega blaga, je treba na-

Kaj je s šolo na Pesnici?

Pereče je tudi vprašanje ustanovitve posebne pesniške občine

Maribor, 30. julija.

Letos spomladi in poleti je kazalo, da dobi Pesnica vendarle svojo šolo. Ustanovitve seve še nemške šole so pripravljali že pred svetovno vojno. Bilo je poskrbljeno za stavbišče in za stavbni material, žal pa je bil slednji po vojni prodan. Prav tako se je pred leti poskusilo z akcijo osvajanja te šole, in kakor danes, je bilo tudi takrat dovolj domačinov, ki so bili vsestransko pripravljeni, delati za ureditev te šole. Letos so bili storjeni že razni šolskooblastni ukrepi za izvedbo te akcije. Nekaj časa je bilo to delo naravnost živahno in smo se že veselili šole, o kateri se je celo šisalo, da bo stala najbrž že letos jeseni. Človek, če malo globlje pogleda v take in podobne akcije pri nas, ima občutek, da smo naravnost mojstri v izumetničevanju naše administracije, prav ob tej se namreč ubija največ časa in tako prerada popolnoma ubijejo tako važne akcije, kakor so gradbe šol, bolnic itd. Da pa se to dogaja tudi ob pripravah za gradbo tako važne obmejne ustanove, kakor je nova šola na naši obmejni Pesnici, je pa neodpušljivo!

Prav nič ni slučajno, da ob enem s pesniško šolo pokrenemo ponovno vprašanje: Kaj je s pesniško občino? Ta je obstajala do pred tremi leti, seve tudi šele nekaj let v povojni dobi. Ni kmalu najti kraja, ki bi zaradi svoje obmejne lege, zaradi lege ob tako razvitem železniškem in cestnem prometu in zaradi medsebojnih gravitacij bližnjih vasi tako težil po osamosvojitvi v svoji samostojni občini kakor vprav Pesnica s svojo neposredno okolico. Prav nič slučajno se ne dotikamo teh dveh vprašanj skupno. Vzrok to naslednji: 1. Ob pobližanju glasov za ustanovitev ali proti ustanovitvi omenjene občine so se nekateri »funkcionarji« posluževali protigagitacije in skušali vplivati na glasovalce tudi s trditvijo, da bo v primeru ustanovitve občine na Pesnici ustanovljena istotam tudi šola, s čimer bodo občanom narasli novi veliki dolgi, visoke davčne dajatve. 2. Skupno z ustanovitvijo lastne šole in lastne občine bi naša obmejna Pesnica vsakakor mnogo pridobila v pogledu kulturnega, gospodarskega in nacionalnega razvoja. Šta to dve važni činjenici, preko katerih ne smemo kar tako.

Kar se tiče prvega agitacijskega sredstva, pač razumemo naše sara preobremenjene davkoplačevalce, da se boje vsakega zvišanja davčnih bremen. Hvala bogu pa imamo rodoljubne ustanove in rodoljube, kakor tudi našo oblastno ustanovo, ki bi v tem primeru žrtvovali po svojih najboljših močeh za šolo ter bi občani ne bili prehudu prizadeti, vsaj v mnogo manjši meri, kakor se jim je prikazovalo. Da pa je za tako koristno narodno ustanovo, kakor je šola, treba nekaj žrtvovati, to pa vedo in čutijo naši narodno zavedni Pesničani in okoličani sami in zato tudi to agitacijsko sredstvo ni izdalo, kajti kljub vsem protisredstvom se je okroglo 90 % prizadetih glasovalcev izjavilo za ustanovitev samostojne občine Pesnice, kateri bi bili priključeni bližnji kraji. Šele sedaj naj izdamo, da se je po glasovanju skušalo namakno pridobiti še protiglasovalce, in to še pri tistih, ki so se že izrekli za ustanovitev omenjene občine, pa tudi s tem ne-

občajnim načinom se jim ni posrečilo »nazaj« pridobiti niti 10 % glasovalcev. Šola in občina v naši obmejni Pesnici sta živi potrebi, preko katerih ne smemo in ne moremo več! Obe, t. j. šola in občina, pa s svojo ustanovitvijo čakata, sta v rokah naše oblasti, ki jo s tem vpludno prosimo, da ju čimprej oživlji! Po šoli kličejo prosvetne, kulturne in nacionalne potrebe naše meje, občina pa žel in zahteva volja ljudstva, dokumentirana ob priliki zadevnega glasovanja!

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda 31. julija: Ignacij
DANASNE PRIREDITVE
Kino Matica: zaprt
Kino Sloga: Trije legionarji — trije mušketirji
Kino Union: Dan po ločitvi
Kino Šiška: Tarzan junak

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62 Gartsus, Moste — Zaloška cesta 47.

Od spod sira

Recimo, da si vlagatelj, da imaš v banki denar. Banka je pod zaščito, ti kot vlagatelj pa seveda ne uživaš nobene zaštite. Izpolnjevali moraš vse svoje obveznosti, redno poravnovati vse račune, plačevati davke, sicer ti pridajo zarubiti pohištvo ali kar imaš. Ti pa ne moreš zarubiti banki ničesar, čeprav ima v rokah tvoj denar. In zadene te nesreča, da zbolíš. Potrebno ti je zdravljenje. Zdravniki ne morejo ljudi zdraviti brezplačno, ker morajo tudi sami živeti in poravnovati svoje račune. Bolezen je taka, da je zdravljenje nujno potrebno, sicer bi nastopile težke, usodne posledice. Zdravili se nekaj časa, zdravniki stroški naraščajo in ker si komaj zmagoval redne izdatke, prideš v zadrego in teh izrednih stroškov ne moreš plačati.

Stojiš torej pred težko odločitvijo: ali prekiniti zdravljenje in pustiti, da gre bolezni svojo pot, da te priklene morda za vse življenje na bolniško posteljo, da ti ohrome noge ali pa zadolžiš se, če ti sploh kdo še kaj posodi. Obrneš se na banko, kjer leži tvoj denar, s prošnjo, naj ti v tem res nujnem primeru izplača toliko, da boš mogel poravnati zdravniške stroške. Banka pa ti odgovori, da tega ne more storiti, ker je tvoja vloga pod zaporo. Tako imaš denar in ga nimaš niti za tako nujne izdatke, kakor je zdravljenje v primeru, ko gre za to, da se prepreči težke, morda usodne posledice.

V Ljubljani poznamo primer takega denarnega zavoda in takega bolnega vlagatelja. Dotični denarni zavod je tako ugleden, da smo prepričani, da bo že v interesu svojega ugleda uslišal prošnjo dotičnega vlagatelja, da mu ne izplača toliko njegovega denarja, da mu ne bo treba prekiniti nujno potrebnega zdravljenja.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

Danes II. del pu-
stolovnega filma
KINO SLOGA, tel. 27-30.

Trije legionarji - trije mušketirji
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri.

Duhovita **DAN PO LOČITVI** KINO UNION - Tel. 22-21
komedija Predstave ob 16., 19., 21. uri
v glavnih vlogah: Luise Ullrich, Hans Sönnker, Johannes Riemann in drugi.
POZOR! Obenem predvajamo najnovejši barvan modni film!

DNEVNE VESTI

Finančno ministrstvo o pomanjkanju sladkorja. Pisarna oddelka za katastre in državna posvetila v finančnem ministrstvu obvešča javnost, da ni res, da bi sladkorne tovarne držale mnogo sladkorja v skladiščih zaradi napovedane podražitve za 1 din pri kilogramu. Zaradi zakasnele setve sladkorne pese se letošnja sladkorna kampanja ne bo mogla pričeti 1. septembra kakor lani, temveč 20. septembra. Zato so se morale zaloge sladkorja, ki so jih imele tovarne 1. junija, razdeliti na dva meseca in 20 dni. Vsak mesec pride na trg 800 vagonov sladkorja, torej večja količina kakor lani. Dne 1. avgusta bodo znašale zaloge sladkorja v tovarnah 1400 vagonov in po tem razporedu bo razprodanega v avgustu 800, v septembru pa 600 vagonov sladkorja. S tem bodo zaloge sladkorja v tovarnah izčrpane v času, ko se prične proizvodnja novega sladkorja.

Prva konferenca s sovjetskimi trgovskimi delegacijami. V ravnanstvu za zunanjo trgovino v Beogradu so se danes prvič sestali na posvetovalno našli delegati z zastopniki stalne sovjetske trgovinske delegacije. Namen posvetovalne je predvsem osebno spoznavanje in določitev postopka, po katerem se bo vršila trgovina med obeh državama na podlagi trgovinske pogodbe in plačilnega sporazuma ter v okviru določenih kontingentov. Za nekatere proizvode, ki jih bo izvažala Rusija v Jugoslavijo, zlasti za bombaž, vlada v naši tekstilni industriji veliko zanimanje.

Bliza se čas velikih žrebanj državne razredne loterije. Od 9. avgusta pa do 7. septembra bo izplačanih 56 milijonov in 946 tisoč dinarjev srečnim igralcem. Srečke so vam na razpolago še tudi med žrebanjem. Vsak, ki kupuje srečke pri Vrelec sreče naj vsaki dan posluša radio, ki bo prvi objavil Vaše dobitke, to je isti dan, drugo jutro pa v »Jutru« in »Slovencu«. Vsi igralci, ki zadenejo so tudi takoj obveščeni pisмено ali brzojavno. Prav velike dobitke ali premije pa vam lastnik kolektur Vrelec sreče pripelje z avtomobilom na dom.

Priporoča se vam Vaša domača glavna pooblaščenka kolektura državne razredne loterije »Vrelec sreče«

Alojzij Plamlnšek,

Ljubljana, Beethovnova ul. 14,
v palači zavarovalnice Dunav.

Tudi stari bankovci po 100 din so veljavni. Narodni banki je bilo z večih strani sporočeno, da odklanjajo nekateri ljudje stare bankovce po 100 din z napisom »Narodna banka kraljevine Srba, Hrva- ta i Slovenaca« izdane 30. novembra 1920, češ, da so zastareli. Zato Narodna banka obvešča javnost, da ti bankovci niso izvzeti iz prometa, temveč da so še vedno zakonito plačilno sredstvo, kakor bankovci po 100 din z napisom »Narodna banka kraljevine Jugoslavije«, izdani 1. decembra 1929.

Konferenca z zastopniki stalne sovjetske trgovinske delegacije. Na pristojnih mestih bodo storjeni ukrepi, da bi trgovinska pogodba s SSSR stopila čim prej v življenje. V ta namen je bila sklicana danes prva konferenca stalne trgovinske delegacije v Beogradu in zastopnikov ravnanstva za zunanjo trgovino. Na tej konferenci bodo obravnavali vsa tehnična vprašanja v zvezi s trgovinsko pogodbo in določili bodo list kontingentiranih artiklov za naš izvoz v SSSR in uvoz iz SSSR.

Kontingenti za izvoz živine v avgustu. Za avgust so odobreni naslednji kontingenti izvoza živine: za Nemčijo 10.000 živih prašičev in 720 govejih živali, za Italijo pa 1.320 glav goveda. Posebej je še dovoljen izvoz v Češko Moravsko 44 vagonov prašičev, ali 5.000 živali.

Uvoz bombažnega predliva iz Italije. Kljub neuspešnim pogajanjem na Bledu za uvoz bombažnega predliva iz Italije je še vedno upanje, da bo to vprašanje zadovoljivo rešeno. Zdjaj si italijanske uradne ustanove prizadevajo, da bi prišlo do kompromisa. Sicer Italijani še vedno ne morejo popustiti pri visokih cenah. Spržen je predlog, da bi ustanovili poseben sklad na račun izvoza naših vrh v Italijo. Iz dohodkov tega sklada bi naše ustanove plačevale razliko za dražje bombažno predlivo. Italijani so pripravili obremeniti drva z manjšim odstotkom na račun tega sklada in je upanje, da bo kmalu prišlo do sporazuma.

Proslava 30letnice Prešernove koče na Stolu. Lani je podružnica S. P. D. v Kranju proslavila 40letnico svojega obstoja skromno in tiho o priliki svojega rednega obnega zbora in otvoritve novega Valvazorjevega doma pod Stolem. Letos je minilo 30 let, od kar je navedena podružnica v Kranju otvorila Prešernovo kočo na Stolu. V nedeljo dne 11. avgusta bo podružnica na najvišjem vrhu Karavank pri Prešernovi koči tiho in skromno proslavila 30letnico te postojanke. Na to proslavo opozarjamo planince da se je bodo udeležili v čim večjem številu. (—)

Veliko zanimanje za novo zdravilo proti revmatizmu. Oni dan smo poročali, da so odkrili zdravilni novo zdravilo proti revmatizmu, tako imenovani »solfatane« ali koloidno žveplo. To vest smo posneli po čeških listih. V lekarnah češkoslovenskega protektorata se to zdravilo že dobi, pri nas pa seveda še ne, ker mora biti vsako inozemsko zdravilo pri nas najprej registrirano in dovoljeno oziroma se prej preizkuša. Zanimanje za novo zdravilo proti revmatizmu je seveda zelo veliko in ljudje so hodili po lekarnah spraševati, če se solfatane dobi pri nas. Odhajali so razočarani, ker jim je bilo rečeno, da tega zdravila v naših lekarnah še ne poznamo, oziroma da se pri nas še ne dobi. Naši lekarnarji bodo pa poskrbeli, da pride novo zdravilo proti revmatizmu čimprej tudi k nam.

Dalmatinsko vino je že skoraj razprodano. Iz šibenske poročajo, da je po vsej Dalmaciji veliko povpraševanje po vinu. V najnovejšem šibenskem okraju je razprodano že skoraj vse vino. Kar ga je še ostalo, ga prodajajo po 6 do 7 din. Zaloge na solti so bile razprodane že spomadi. Tudi na južnih dalmatinskih otokih prodajajo že zadnje zaloge vina po 6 do 7 din liter.

Slovaška razstavi na jesenskem beograjskem velesejmu. Včeraj sta posetila beograjski velesejem odpravnik poslov slovaške poslanstva in šef slovaške trgovinske delegacije. Izjavila sta, da priredi Slovaška na jesenskem beograjskem velesejmu kolektivno razstavo.

Premalo umobolnih imamo. Naša država ima za čusevno bolne 4.700 postelj, rabila bi jih pa najmanj 28.000. Zetska, vrbaska, drinska in vardska banovina nimajo sploh nobene postelje za duševno bolne. Na 6 duševno bolnih pride v naši državi ena postelja. Na 1.000 prebivalcev pride pri nas povprečno 2 duševno bolna.

Uradniki zagrebskega PZ so dobili draginske doklade. Uprava zagrebskega Pokojniškega zavoda je odobrila uradnikom draginske doklade. Oženjeni dobe 50 odstotkov na rodbinske doklade, ki znašajo 400 din za ženo in po 200 din za otroka. Te doklade jim bodo izplačane za nazaj od 1. aprila, ko je stopila v veljavo službena pragmatika.

Višja gostinska šola v Beogradu. Solanje otrok ter izbira njih bodočega poklica je za starše dostikrat zelo težka. Zlasti po mali maturi ali po zaključku mešarske šole je vprašanje bodočnosti aktualno: ali bo otrok nadaljeval šolo, ali se bo posvetil poklicu, ki ga bo v kratkem pripeljal do dobre eksistence. Eden takih poklicev, ki pripelje že v nekaj letih do primernega zaslužka, je poklic absolventa višje gostinske šole v Beogradu, ki stopa z novim šolskim letom v tretje leto svojega obstoja. Višja gostinska šola je edina v državi, ter je njen namen, usposobiti gostinski naraščaj, pa tudi druge učence z nižjim tečajnim izpitom za višje službe v gostinstvu. Učenci z nižjim tečajnim izpitom srednje šole ali z zaključnim izpitom mešarske šole imajo iste pravice kakor učenci srednjih šol s šestimi razredi. Tudi imajo pravico na skrajšani dijaški rok v vojski. Absolventi višje gostinske šole lahko dobe po zaključnem izpitu vse boljše službe v gostinskih podjetjih, hotelih, restavracijah, kavarah itd. V jugoslovanski gostinski stroki imamo še zelo malo strokovno izobrazenega osebja. Zato naj se odločijo za to stroko vsi tisti, ki imajo do nje veselje. Šolnina znaša mesečno 100 din, v gostinčarskem domu je pa tudi internat, kjer dobe učenci za 500 do 600 din mesečno vso oskrbo. Za vsa podrobnejša podrobnosti se obrniti na ravnanstvo šole v Beogradu, Jug Bogdanova ulica 28.

Zigovanje delnic petrolejskih družb iz Rumunije. Kraljeva rumunska ambasada v Beogradu razglasi vsem jugoslovenskim imetnikom (detentorom) delnic petrolejskih družb iz Rumunije, da so po uredbi št. 2343/940 zavezani predložiti omenjene delnice pisarni ambasade zaradi njih vpisa in žigosanja, ker bi bile v nasprotju s slučajno razveljavljene. Ko bodo delnice vidirane, se bo ugotovil datum in naslov izvora delnic ali zastavne pravice. Vsa ostala pojasnila daje trgovinski ataše rumunske ambasade v Beogradu.

Izprememba zdraviliškega reda za Toplice na Dolenjskem. S 1. avgustom se spremeni zdraviliški red za Toplice na Dolenjskem. Spremenjena paragrafa zdraviliškega reda z dne 6. julija 1921 se zdaj glasila: § 8. Vsak tujelec, ki prebiva v dobi obratovanja gorkoga kopališča v zdraviliškem kraju, mora ne glede na to, ali se kopelje v toplicah ali ne, plačati zdraviliško takso in v času, ko igra godba, tudi godbeno takso. Zdraviliška taksa znaša za vsako prenočevanje v zdraviliškem kraju 2 din, godbena pa 1 din za osebo na dan. Dan prihoda se računa, dan odhoda odpade. § 9. Plačevanja zdraviliške takse so oproščeni zdravilniki, njih soproge, nedoltni sinovi in neomane hčere. Plačevanja zdraviliških in godbenih taks so oproščeni oskrbovalci invalidskega doma, otroci pod 10. leti starosti in služabniki osebje v spremstvu svojih gospodarjev.

Poštarne takse za pošiljke v češkoslovenski protektorat. Z odlokom poštne ministrstva so določene nove takse za pošiljke, namenjene v češkoslovenski protektorat. Izenačene so s takсами v inozemstvo vobče. Od 1. avgusta bodo veljale za češkoslovenski protektorat naslednje takse: 1. za pisma, težka do 20 gr 4 din, za vsakehi nadaljnjih 20 gr ali del te teže po 2 din; 2. za dopisnice 2 din; 3. za vzorce brez vrednosti za vsakehi 50 gr ali del te teže 0,75 din, a najnižja taksa znaša 1,50 din; 4. za poslovne papirje za vsakehi 50 gr ali del te teže 0,75 din, a najnižja taksa je 4 din; 5. za priporočene pošiljke 5 din; 6. za nužno dostavo pisemskih pošiljk, vrednostnih pisem in nakaznic 8 din; 7. za povratnico, potrdilo o prejemu in obvestilo: a) pri izročitvi pošiljke 5 din, b) po izročitvi pošiljke 8 din; 8. za reklamacije 8 din.

Zelo slaba letina pšenice v Bački i Banatu. V Bački in Banatu so pšenice poželi in zdaj jo mlajijo. Letina je zelo slaba tako po količini kakor tudi po kakovosti. Letošnja letina bo za 25 do 30 % slabša od lanske. Zastopniki mlinske industrije predlagajo zato, naj bi oblasti trikrat tedensko prepovedale peči kruh. Drugi zopet predlagajo mešanje pšenične s koruzno moko. Jasnó je že sedaj, da letos ne bomo mogli izvažati pšenice in da bodo potrebni razen tega izredni ukrepi, če bomo hoteli zagotoviti prehrano domačega prebivalstva.

Uslužbeni ravnanstvo za likvi- dacijske kmetičih dolgov bodo opuščen. Ravnanstvo za likvidacijo kmetičih dolgov je bilo ustanovljeno pred tremi leti pri pooblašeni Agrarni banki in sicer z razdolžitve kmetov po uredbi o likvidaciji kmetičih dolgov. Ker je ta likvidacija ča-

sojno omejena, je pozvalo ravnanstvo vse uradnike, naj do 3. avgusta prostovoljno zapuste službo. V tem primeru bi izplačali ob izstopu trimesečne plače. V nasprotnem primeru jim bo odpovedano s šestmesečnim odpovednim rokom. Ravnanstvo ima okrog 800 uslužbencev in z njihovim odpustom je ogrožen obstoj okrog 2500 ljudi, ker je treba računati tudi rodbinske člane opuščenih uslužbencev.

Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 61. z dne 31. t. m. objavlja dopolnitve uredb o delu in poslovanju Društva Rdečega križa; uredb, s katero se izenačijo predpisi o opravljanju sodniškega izpita in predpisi o opravljanju odvetniškega izpita; spremembo člena 7. uredb o pomožnih letališčih, spremembe in dopolnitve naredb št. 3 o omejitvi prodaje tokečega goriva, pooblastitev za maksimiranje cen posameznih predmetov, popravke v tarifi skupnega davka na poslovni promet, naredb o izpremembi zdraviliškega reda za gorko kopališče za Toplice na Dolenjskem in razne objave iz »Službenih novin«.

Zivalske kužne bolezni v dravski banovini. Po zadnjem izkazu je bila v dravski banovini steklina na 15 dvorih, svinjska kuga na 30, svinjska rdečica na 27, vrančni prisad na 4, kuga čebelarje zalege na 1 in garje na enem.

Nova jadranska avtomobilska cesta od Sušaka do Dubrovnika. V enem ali dveh letih bo dograjena krasna avtomobilska cesta od Sušaka do Dubrovnika. To bo edinstvena turistična cesta v Evropi, ki bo gotovo privabila mnogo tujcev. Vsek kilometer te ceste stane približno en milijon. Ko bo ta cesta dograjena, nastanejo zlati časi za naša primorska letovišča. Ki so bila doslej dostopna prav za prav samo po morju, če ne računamo redkih in slabih železniških in avtobusnih zvez.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb sedanjega vremena. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 30, v Dubrovniku in Kumboru 29, na Rabu in Beogradu 24, v Zagrebu 23, v Ljubljani 22, v Sarajevu 21, na Visu 20, v Mariboru 15. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767,7, temperatura je znašala 11.

Tragedija zarochenke angleškega pomorskega častnika. V Crikvenico prihaja vsako leto na počitnice neka mlada švicarka, zarochenka nekega pomorskega častnika s potopljenega nosilca letal »Glorius«. Tudi letos je prišla in še zdaj čaka, da pride za njo njen zarochenec, ker ne verjame, da se je »Glorius« potopil.

Prijatelj je ustrelil. V Donjih gričih pri Karlovcu so imeli v nedeljo žegnanje, na katerem se je zbralo mnogo ljudi. Kar je počil strel in 19letni Ivan Ratkaj se je mrtev zgrudil na tla. Ustrelil ga je njegov 24letni prijatelj Imbro Car, s katerim sta bila že delj časa sprta.

Ciganski vlomilci na delu. V Starem logu pri Kočevju so vlomili cigani v hišo Franca Perica in mu ukradli novo, silvo moško obleko, dve ženski svileni obleki, par čevljev in srebrno žensko zapestno uro. Isti cigani, s katerimi se klati neka ženska po imenu Anica, so vlomili tudi v hišo posetnice Marije Prič v Belem Kamnu in ji ukradli okrog 400 din. Cigani so se pojavili v nedeljo v Novem logu, kjer so se splazili v hišo posetnice Ivana Hoga in mu ukradli par čevljev in listnico, v kateri je bilo 1300 din. Orožniki so ugotovili, da so se tatinski cigani priključili iz Hrvaške in so potem pobegnili nazaj.

Dve najdi na cesti. Na cesti pri Jaršah je bila oni dan najdena temnosiva platnena jopica, v kateri je bila dvokrojna srebrna ura z nikljasto verzičico. Pred tem pa je nekdo izročil orožnikom v Domžalah tudi črno zračnico od tovornega avtomobila ki jo je našel na banovinski cesti blizu Jarš. Lastnik najdenih predmetov naj se zglaši na orožniški postaji v Domžalah.

Nesreče. Tesar Anton Venc iz Save je bil včeraj zaposlen na neki zgradbi, s katere pa je padel in si zlomil levo roko. Ključavničar državnih železnic Ludvik Pucelj iz Ljubljane je včeraj vstalnil po neprevidnosti v stroj levo roko. Stroj mu je zmetikal prste. — Eno leto stara Marija Košir z Galjevice je doma padla s stolca in se hudo potolkla po glavi. — V bolnico so prepeljali tudi 14letnega Pavla Bozmana z Brezji, ki je padel s kupa zloženega lesa in si zlomil levo roko.

Strasna smrt otročka v plamenih. V hiši kmeta Mane Šaše v Cazinu blizu Banjeluke se je pripetila v ponedeljek težka nesreča. Kmet in njegova žena sta odšla na semenj v Slunj. Doma sta pustila 3letno hčerko Rado in 3letno Milico. Otroka sta se igrala in mlajši je slednjič zaspal na slami na postelji. Starejša sestra se je še naprej igrala z vžigalicami in vnela se je slama, na kateri je spala mlajša sestra. Kmalu je bila vsa hiša v plamenih. Prihitelo je okrog 60 kmetov, pa niso mogli hiše rešiti. Dva kmeta sta v zadnjem trenutku rešila iz goreče hiše starejšo deklico vso opečeno po obrazu, mlajšo deklico pa na našli v goreči hiši strasno smrt.

Nevesto šeno je ubil. V Vranjevu v Banatu se je odigrala v ponedeljek zvečer krvava družinska tragedija. 32letna Klara Pakal je živila še vedle srečno v divjem kraju s kmetom Matijo Juhazom. Z dne 1. avgusta je bil na njo mlad Juhaz je dejal naj izbira med njim in Klara se je odločila za —

V ponedeljek se je skrivaj preselila k njemu. Juhaza je to tako razkačilo, da jo je poiskal in z lopato ubil. Mož se zagovarja, da ga je Klara osramotila, ker je vsa vas vedela, da ima ljubavno raz-

na 2 leti robije in izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

Obsojen vlomilec. V torek je bila na okrožnem sodišču v Celju razprava proti 22letnemu mehaniku Francu Santlu iz Nove vasi pri Ptuj in proti 50letni posestnici Mariji Verkovi iz Draskovega sela pri Smarju. Marija Verkova je nagovorila Santla, ki je bil po prestani kazni dveh let robije letos 1. maja izpuščen iz mariborske kaznilnice, da je izvršil dve tatvini in en vlom. Santl je ukradel 26. junija Antonu Robeku v Askerčevi ulici v Celju 1.400 din vredno kolo, še istega dne pa si je pred Vogovo gostilno na Grobelnem prisvojil 1.000 din vredno kolo inž. Alojzija Lovka. Dne 27. junija je vlomil v stanovanje Ane Rupnikove in Martine Stravsove v Čmerečki gorci pri Pristavi ter odnesel razno blago in gotovino v skupni vrednosti 1.830 din. Santl je bil obsojen na 2 leti robije in izgubo častnih pravic za dobo dveh let, Verkova pa na 4 mesece zapore.

Na 9 mesecev zapore je obsojilo okrožno sodišče v Celju v torek 40letnega, v Gradcu rojenega in v Ihan pri Kamniku pristojnega Franca Gostinčarja, delavca brez stalnega bivališča, zaradi prestopkov po čl. 4. zakona o zaščiti države in § 166. k. z.

Pojasnjen vlom. Celjska policija je aretirala 29letnega brezposelnega delavca Alojza G. iz Celja, ker je pred kratkim vlomil v jedilno shrambo pekarskega mojstra Rudolfa Mlakarja v Komenskega ul. ter odnesel živila, pekarski slad in torbico za kasiranje. Pri aretirancu so še našli ukradeni slad in torbico. Alojza G. so izročili okrožnemu sodišču.

Celjski bolnici je umrla v torek 51letna služkinja Ana Hrenova iz Debra pri Laškem.

Napad s koli. Ko je šel 47letni dlnar Martin Mirnik z železnega pri Veliki Pirciši v nedeljo k sosedu, so ga napadli vinjeni fantje in ga z udarci s koli močno poškodovali po glavi. Mirnika so oddali v celjsko bolnico.

Žrtve nesreč. V ponedeljek je pe- ljal 40letni posestnik Ivan Rezar iz Stopč pri Šturju ob juž. žel. z dvema krava- ma splešil s polja. Med vožnjo sta se pravi splešil in sta zdirjala. Rezar je pa- del pod voz. Kolesa so šla čez njega in mu zlomila desno roko v ramenu ter ga po- škodovala po obrazu in nogah. Ko je 18- letni delavec Avgust Čepuš od Sv. Kristo- fa pri Laškem našel v ponedeljek stekle- nice v pivovarni, mu je steklenico razne- slo, pri čemer mu je steklo prevezlo desno roko nad zapestjem. Ko je 50letni dlnar Franc Jazbinšek s Planine pri Sevnici na- lagal v soboto les na avtomobil, mu je pa- del težek hloď na levo roko in jo zlomil nad zapestjem. V Braslovčah si je petletni posetnik sinček Jože Vaje v nedeljo pri padcu po stopnicah zlomil desno nogo nad kolonom. V Braslovčah je padla 7letna po- sestnikova hčerka Silva Balentova z voza in si zlomila levo roko v nadlaktu. Pone- srečenci so zdravijo v celjski bolnici.

Darilo. Generalni konzul v p. dr. Anton Novčan je daroval socialnemu skladu Sokolskega društva Celja-matice namesto venca na grob gđc. Tee Čatrove.

Iz Ljubljane

Hribarjevo nabrežje bodo asfaltirali. Hribarjevo nabrežje, prav čedno pasajo ob trinitostjo do Celjarskega mostu, so že jeseni našli in deloma tudi zavrvali z gramozom in utrili s trdim kamenjem. Sedaj so spet pričeli z nasipanjem in utrjevanjem, nakar bodo trdo podlago prevlekli z asfaltom. Cestišče bodo asfaltirali do poslopja Glasbene Matice, naprej, kjer je cesta dovozna tudi za vozni promet, pa jo bodo najbrž utrili s kockami.

Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani pri frančiškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — Samo kvaliteta optika. 3. l.

Zapledovana sleparka. K školastiki Kureš v Trnovem je prišla oni dan neka Ljolkica G. in jo proslila, naj ji posodi 600 din vreden bel letni plašč. Kurešev je neznan ustrelega, a je potem zaman čakala na Ljolkico in na plašč. G. je izginila iz Ljubljane in plašč najbrž prodala. Slepar- ko išče policija.

Iz Celja

Zatvoritev mestnega vodovoda. Mest- ni vodovod bo zaradi preložitve glavnega voda na novi most v Škofji vasi zaprt drvi od 22. do jutri ob pol 8. zjutraj. V višjih delih mesta najbrž v četrti tudi ob pol 8. zjutraj se ne bo dovolj vode. Občin- stvo naj se oskrbi z vodo za omenjeni čas.

Vladni svetnik Emilijan Lilek. Prosim vse prijatelje, znance in učence po- kojnega vladnega svetnika g. Emilijana Lileka, ki imajo kake spomine o osebnem življenju, šolskem in javnem delu tega odličnega šolnika, zgodovinarja in domo- ljubca, da mi jih blagovolijo dati na raz- pologo. Uporabil jih bom za sestavo nje- govega življenjepisa. Dragocen bi mi uste- gnil biti vsak podatek, ki je v kakršni koli, tudi najmanjši zvezi z njim. — Prof. Jan- ko Orožen, Celje.

Dve leti za uboj. Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal v torek 31letni delavec Janez Bratuša iz Sp. Kostričnice zaradi uboja. Janez Bratuša je prišel 2. junija zvečer v gostilno svojega brata Franca Bratuše. Tam sta se brata sprla in strela. Ko sta bila v veži, je skočil Jurij Furman k Janezu Bratuši in ga zabodel z nožem v desno stegno. Stefan Orgrizek in Milena Bratu- ševa ter gostilničarjeva žena so izrgale Furmana nož iz rok, Franc Bratuša pa je po- zval Furmana, naj se ne vmešava v spor. Furman je nato odšel. Ko je opazil pred hišo Janeza Bratuše, je pograbil kol in udaril Bratušo po hrbtu. Janez Bratuša pa je izrgal Furmana kol iz rok in z njim večkrat udaril Furmana po glavi, pri čem- er mu je prekal lobanjski svod in lo- banjsko bazo. Furmana so prepeljali v celjsko bolnico, kjer je podlegel težkim poškodbam. Janez Bratuša je bil obsojen

SPORT

Ilirija ima najboljšo plavalce. Pod tem naslovom piše današnji zagrebški »Jutar- nji list«. Ljubljanska Ilirija, ki je nasto- pila s svojimi plavalci in plavci v so- boto popoldne v Zagrebu, se nam je pre- stavila v najboljši luči. Priporočamo, da ima Ilirija, sodeč po sedanjih formi poleg suške Viktorije največ izgledov, da si pribori letošnje plavalno prvenstvo v ligi. Najmočnejša opora stafete 80 izvrstne plavalke, ki so letos v izredni formi. Tre- ner Madžar Köster je spoznal to in po- svetil jim je posebno pozornost

Iz Maribora

Solno kisline je pil v samomorilnem namenu 32-letni tkalec Josip Propst iz Cankarjeve ulice na Pobrežju. Odpremil so ga v mariborsko bolnico. Njegovo zdrav- stveno stanje je zelo kritično. Kaj je gnalo mladega moža k obupnemu dejanju, ni točno znano.

Žrtev materinstva je postala 31-letna posestnica Marija Bezjak. Umrla je na porodu šestega otroka. Njeno smrt objo- kuje 5 nepreskrbljenih otrok in mož.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklit, izjave beseda din 1.— davek posebej. Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

50
casilnik
modelov
dvokoles
SI LAMBO BREZOVCEVO OGLEMETE
PRI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila
si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta 14

Poslužite se
malih oglasov
v
Slov. Narodnik
ki so
najcenejši!

50 PAR ENTLANJE
Zurture, vezanje zaves, pe-
tla, monogramov, gumbli.
— elika zaloga perja po 7.— din
— ilijana, Gospodstva c. 12
n. Frančiškanska ul. 3, 4, 5.

KLIŠEJE

ENO
VČEBAVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

POUK

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

POPRAVNI IZPITI
Nov tečaj za popravljalce se
začne s 1. avg. na II. dr. real.
gimnaziji na Poljanski cesti.
Informacije pri slugi. 1828

POSEST

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

ZEMLJISCE

pri Sarajevu, ob reki Miljacki,
blizu železniške postaje, 10.000
kv. m., primerno za industrijo,
se proda. Pismene ponudbe na
A. Perišić, Sarajevo, »Hotel
Central«. 1824

PRODAM

OREHOVA JEDRCA
sortiran cvetlični med in me-
dico dobiti najceneje v

MEDARNI
Ljubljana, Zidovska ul. 6. 18/L

OLEANDRE
lepe, rdeče, prodam. Vodnikova
65 (Juhana) 1832

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

DMNIKARSKEGA
POMOČNIKA
sprejem takoj. Ivan Štum-
berger, Slovenjgradec. 1825

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

SREBRO. DRAGE KAMNE
in vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah

Jos. EBERLE
LJUBLJANA — Tyrševa 2
(paleča hotela »Slone«)

Nova pohorska avtomobilska cesta je dograjena

Svečana otvoritev in blagoslovitev bo v nedeljo 4. avgusta — Nova cesta odpre dohod do krasnih gorskih postojank

Stara avtomobilska cesta na Pohorju

V nedeljo 4. avgusta bo svečano izročena prometna nova banovinska avtomobilska cesta na Pohorje, od Reke pri Hočah do Sv. Aneha na Pohorju. Novo otvorena banovinska cesta odpira razne nove možnosti za naš tujski promet. Z dograditvijo in otvoritvijo omenjene ceste je dana možnost, da se avtomobilist v pičli pol uri povzpne na eno najlepših planinskih postojank, ki se po svoji lepoti lahko merijo z najlepšimi kraji doma in na tujem.

Ze s ceste same, posebno pa s posameznih ovinkov, se nudi izletnikom zares čaroben pogled na Ptujsko polje, Slovenske gorice, proti jugu na Haloske brežine ter na Dravsko polje, po katerem se vije srebrna Drava. Cesta vodi po položnih in lepih serpentinah med kostanjevim in smrekovim gozdom, polji in vinogradi in doseže nadmorsko višino 1200 m južno od Sv. Aneha. Dolga je 14 km ter se njen vzpon giblje med 6 in 7%. Ovinki so razširjeni ter znatno nižani, tako da je vožnja z avtomobili prav udobna in nenaporna. Številne razkošno opremljene planinske kočice sredi sočnega zelenja nudijo izletnikom prijetno hivališče in izhodišče za razne izlete v okolico. Nova cesta pa ima tudi posebno važen pomen za narodno gospodar-

Pohorski dom

stvo. Ogromni pohorski gozdovi so bili doslej nedostopni in so naši pohorski kmetje iz zelo težavo spravljali drva in hode iz globin do strmih kolovozov. Tudi druge kmetijske pridelke je pohorski kmet težko spravjal v dolino in ga je navadna vožnja stala več truda in časa, kakor je bilo blago vredno, ki ga je z veliko muko po dolgotrajnih nevarnih vožnjah spravil v nižavo. Naši planinski domovi: »Poštarski dom«, »Pohorski dom«, »Mariborska koča«, »Ruska koča« in »Sokolska planinska koča« ter drugi privatni domovi so morali z mulami in z nosači spravljati živila in druge potrebščine iz Maribora na pohorske višine. Odslej je to drugače. Tujski promet je silno oživel in je že pred tednom nedeljo pri Sv. Anehu, kjer je bilo »žegnanje«, bilo na tisoče ljudi na vrhu Pohorja.

Zgradba ceste na vrh Pohorja je že stara želja prebivalstva na našem Pohorju in v nižavi. Ze za časa stare Avstrije so obične iz pohorskega ozemlja ponovno vlagale prošnje na tedanji mariborski okrajni zastop in na deželni zbor v Gradcu. Vse vloge pa so bile brezuspešne. Šele pred 15 leti, v svobodni Jugoslaviji, je tedanji župan pri Sv. Miklavžu, sedaj že blagopokojni Jakob Florjančič pri tedanjem okrajnem zastopu mariborskem vložil predlog, da se zgradi nova cestna zveza Sv. Miklavž — Rogoza — Hoče — Reka — Sv. Aneha. Okrajni zastop je takoj ugodil predlogu ter se je zgradila cesta Sv. Miklavž — Hoče, ki je bila blagoslovljena in odprta leta 1926. Stala je 335.865 din. Naslednje leto pomladi

je dekan v Hočah A. Sagaj skupno s tedanjim predsednikom SPD Maribor g. dr. Martinom Senjorom, F. Žebotom in županom Vernikom stvil predlog na okrajni cestni odbor in tedanje veliko županstvo, da se naj začne s predelavo za veliko avtomobilsko cesto iz Reke proti Sv. Anehu.

Pohorska vas

Prva komisija, oz. ogled trase je bil meseca marca 1928. Prvotno je bila trasa namenovana od Reke na severozapadni strani Pohorja v smeri proti Mariborski in Ruški koči. Strokovnjaki tehniški pa so pozneje ugotovili, da bi gradnja na tem delu Pohorja bila za 100% dražja kakor pa na južni strani pobočja. Na trasi, ki se je prvotno nameravala, bi bilo potrebno zgraditi veliko število železobetonskih objektov čez strme hudournike in mnogostevilne struge. Sedanja trasa teče preko krajev Reka, Kapla, Legvanjska Ravna, mimo Ledinekeve žage do Sv. Aneha.

Lastniki zemljišč, po katerih teče nova cesta, so zemljišča odstopili, mnogi brezplačno, drugi pa po zmernih cenah. Sveta se je porabila za cesto okoli 300.000 m². Stroški za zemljišča in pristojbine znašajo 300.000 din. Širina ceste je večinoma 5 m, na ovinkih in na izogibaletih pa 1 do 3 m več. Cesta se bo se za 1 m razširila s tem, da se bodo cestni jarki tako tlakovali, da bo možno vsakemu vozilu izogibanje tudi v cestni jarek. Vsako leto, od 1931 dalje, se je napravilo povprečno 1,5 km ceste, ker se je cesta gradila večinoma s sredstvi okrajnega zastopa, oz. okrajnega cestnega odbora in s prispevki banske uprave. Vsako leto je bilo zaposlenih pri cestnih delih povprečno 60 delavcev. Glede na pomanj-

Pohorska domačija

kanje kreditov in težavni teren ni bilo mogoče zaposliti več ljudi. Celotna cesta stane 5.600.000 din ali povprečno 400.000 din na 1 km. Poleg glavne ceste 14 km se je zgradilo istočasno tudi odcep od konca glavne ceste do Sv. Aneha. Ta odcep je dolg 850 m in stane okoli 200.000 din. SPD Ruše je dalo okrajnemu cestnemu odboru na razpolago kamen za tlakovanje in izbrani kamen za gramoz.

Kamenja za tlak ceste Reka — Sv. Aneha se je porabilo 14.000 m³, za gramoz 9000 m³

in zemeljskih del pa se je uporabilo 140 tisoč kub. m.

Položaj oz. teren nove ceste je zelo ugoden, ker leži na takem ozemlju, da ni bilo treba graditi večjih mostov in objektov. Za odtok vode zadostujejo večinoma močni cevni prepusti. Za zavarovanje ceste pa služi pod cesto zidovje in betonirani zidovi. Največji objekt je zid pod cesto na Kapli, ki stane 70.000 din. Sreča pri vsem delu je bila ta, da svet na južnem pobočju Pohorja, kjer teče nova cesta ni plazovit.

Velika težava je bila pri zgradbi te ceste dobava dobrega kamenja. Človek bi mislil, da je pohorski masiv poln izbornega kamenja za ceste. Temu pa ni tako. Na pobočju, kjer teče nova cesta leži večinoma že trohneli skrilavec, ki je v razpadajočem stanju. Graditelji in okrajni cestni odbor so morali mnogokje dovažati kamenje po več kilometrov daleč, da so mogli cesto tlakovati. Še hušja težava pa je bila z dobavo kamenja za gramoz. Samo na treh mestih na 14 km dolgi progi so tehnični vodje našli kamen, ki je bil uporaben za

Sladoled je italijanskega izvora

Za to poslastico se mora človeštvo zahvaliti Italijanu Propoci Conteanzu

Tudi sladoledarji z letošnjim poletjem ne bodo zadovoljni, ker je prehladno, da bi ljudje tako pridno segali po sladoledu kakor druga leta, ko smo se zlasti ob tem času na pragu pasjih dni posteno potili. Za sladoled se morajo zahvaliti njegovi ljubitelji Italijanu Propoci Conteanzu, ki si je izmislil v 16. stoletju majhno čarobno igračko s katero je zniževal s pomočjo nasoljenega ledu toploto tekočin na ničlo. Sladoled kot poslastica je torej italijanskega izvora. Katarina Medici je seznanila z njim Francoze. Gotovo so vedeli že v starem veku kako je treba spraviti led čez poletje, in ga uporabljali za ohlajevanje pijack. Toda umetni led in sladoled je delo Italijanov. Le ti so ustanovili v Parizu mnoge slaščičarne, kjer so prodajali v prvi vrsti sladoled.

V Italiji, kjer slišiš v vsakem koraku klic »gelati«, je tudi zibelka potujočih sladoledarjev. Benčan Santorelli je uvedel tudi v Londonu sladoledarstvo. Leta 1854 je romalo po Londonu že 900 vozličkov polničnih prodajalcev sladoleda. Iz Anglije je pridrsl sladoled v Ameriko. Leta 1860 je začel mlekar Jakob Fussell prodajati v New Yorku in Baltimore prvi sladoled. Toda že leta 1794 je našel predhodnika v francoskem emigrantu kapitanu Colettu, ki je iz New Yorka sporočil koliko denarja je zaslužil s sladoledom.

Prvi tiskani predpisi glede sladoleda

so izšli v Londonu 1796 v knjigi »Izkušena gospodinja«. Sedem let pozneje je izdal francoski kuhar Clermont podobno knjigo. V newyorških listih se je pojavil takrat oglas: »Sladoled, nova poslastica, se dobi vsak dan. Cena en dolar litera«.

Zdravnik in sladoled

Povsem neznano ni bilo uživanje ledu niti v starem veku, čeprav takrat še ni slo za sladoled. O tem priča Hippokratov predpis približno iz leta 50 pred našim štetjem. Majhne koščke ledu je predpisoval bolnikom, ki so jih jemali v usta, da bi tako znižali notranjo in zunanjo vročino. Zdaj poznaajo vrečico z ledom v vsaki bolnici.

Po načinu izdelave lahko pripisujemo sladoledu tudi izvestno redilno vrednost. Smetana, sladkor, jajčni rumenjak, sadni sok, orehi, čokolada in želatina so njegove temeljne snovi. V sladoledu so pogosto tudi vitamini. Ne smeli bi pa seveda jesti samega, temveč po možnosti po jedi, ali z zakusko. Sicer se pa led v ustih, požiralniku in slini tako segreje, da si lahko z njim prehladimo želodec samo v izjemnih primerih. Nevarno je jesti sladoled, če je človek prepoten od dela ali nagle hoje.

Sladoled preizvaja toploto

Neverjetno se sliši, da bi sladoled proizvajal toploto, toda to je res in razumljivo, če pomislimo, da gre prav za prav

gramoz. Težava je bila spraviti stroje za drobljenje kamenja na pohorske višine. Tudi z valjarji so težko prišli navzgor. Treba je bilo napeljati vodo od daleč za potrebe ceste. Pa vse te težave je okrajni cestni odbor premagal pod spretnim vodstvom tehničnega vodje inž. Antona Stergarika. Okrajni cestni odbor je s pomočjo banske uprave kril večji del izdatkov za to cesto z okrajnimi cestnimi dokladi. Zadnja leta pa je najel posejilo, s katerim je končal cesto, ker bi sicer, ako bi se naprej gradilo samo na podlagi proračuna, bila cesta dograjena šele čez pet let.

Pri cestnih delih so sodelovale naslednje tvrdke: »Pobuda« iz Ljubljane, največ pa inž. Ivan Ferluga iz Maribora, družba »Cesta«, podjetnik Svetina iz Ljubljane in podjetje Intra s Pobrežja pri Mariboru. Mnogo del pa je izvršil okrajni cestni odbor v lastni režiji.

Hvaležni smo projektantom in graditeljem ceste, da so nam odprli nov dohod na naše zeleno Pohorje in s tem izpolnili davne želje obrednega prebivalstva. Slovenija je s tem pridobila novo cesto, ki zaradi svojih lepote ne bo vabila samo naših, ampak tudi tuje turiste in avtomobiliste, ki bodo zdaj se rajši obiskovali: naše lepo Pohorje. S tem se bo dvignila blaginja našega pohorskega prebivalstva, ki bo črpalo iz tujskega prometa mnogo koristi, ki do zdaj zanje sploh niso bile dosegljive. Oživel pa bo tudi gospodarsko življenje in bo odslej pohorski kmet svoje prideleke lahko mnogo ugodneje novočil.

letošnji zimi je prihajala v krmilšč. 23. februarja so jo pa naša bizu krmilšca mrtvo. Leta 1923. ko so jo naša onemoglo v snegu, je bila stara približno tri četrt leta. Da se torej točno ugotoviti, da je bila stara 17 let in 9 mesecev, verjetno je, da bi bila živela še nekaj časa, če bi le os ne bilo tako krute zime. Lahko torej rečemo, da živi srnjak približno 18 let.

Ljubezen ga je spravila na vesala

Na vesalih v Aradu je končal te dni svoj življenje cigan Marko Drolin, ki je bil nedavno obojen na smrt zaradi zločinov, po katerih je bil postal strah Transilvanije. Pozneje se je izkazalo, da je zagrešil vse zločine iz ljubezni do kraljice rumunskih ciganov Lune Merescu. Na zločinski pot je zašel Marko že v mladosti, ko je ubil nekoga kmeta, da bi mu mogel ukrasti harmoniko, po kateri je hrepel njegov ljubljena cianka. Po zločinu je pobegnil v gore, kamor so mu sledili orožniki. Nekega dne so ga izsledili in v spondu je cigan tri orožnike ustrelil.

Iz svojega gorskega skrivališča je hodil na razbojniške pohode. Na razbojni kradel iz koristoljubnih namenov, temveč samo za to, da bi napravil veselje svoji ljubici. Prinašal ji je vse, kar je zaželela. Nobene nevarnosti se ni ustrašil, samo da je mogel za njo ukrasti najlepšo obleko ali najdragocenejši nakit. To se je pokazalo šele po njegovi aretaciji. Poprej oblasti niti niso vedele, kdo je ljubica zloglasnega hajduka.

Ko so oblasti to končno zvedele, so takoj zaslužile, kje bi mogle Marka zadržati. Ko so ga zasledili skritega pri lepi ciganki so poslali tja do zob oboroženo četo orožnikov. Toda Drolinski se je junaško branil, dokler je mogel. Šele ko je v srditem napadu ustrelil tri orožnike in ko je bil tudi sam težko ranjen, so ga morali zgrabiti. Celo po smrtni obsodi je pisal vroča ljubavna pisma svoji ljubici, ki je tudi sedela v ječi. Njegova zadnja želja je bila, da bi jo smel še enkrat videti. Pa tudi ona je imela zločina zelo rada. V ječi si je končala življenje v trenutku, ko so vodili Marka na morišče.

Pravila ženske lepote na Ceylonu

Pri Singhalih, gorskem plemenu na otoku Ceylonu, imajo za žensko lepoto 46 znakov. Nekateri izmed njih bi naobrzi ne našli na soglasje poznavalcev ženske lepote pri nas, ker so dokaj čudni.

Singhali zahtevajo, naj sega ženska lasje do kolen in naj bodo lepo nakodrani. Oči lepe ženske morajo imeti barvo safirja, lica pa barvo listov manile. Obrvi morajo biti zelo zbočene kot mavrica, nos pa lepo ukrivljen in oster. Ustne se morajo svetiti, vrat na naj bo debel in okrogel. Boki priznane lepote so zelo široki pas pa slok Noge in roke naj se zožujejo proti kolenu odnosno proti komolcem. Koža mora biti mehka in nežna. Lepota Singhali je zelo kratka. Začenja se z 13 letom ko se dekleta navadno že omože, konča pa že v 20 letu, ko velja Singhali že za staro. S tako kratko odmerjeno dobo, ko prihaja ženska lepota do veljave, bi seveda naš ženski svet ne bil zadovoljen.

Telefonska zveza Berlin-New York

10. junija je bila v Berlinu otvorena neposredna telefonska zveza z New Yorkom. Ta zveza, ki uporablja radijsko oddajno postajo na kratke valove, je deseta prekomorska zveza nemške državne pošte. Vsak telefonski naročnik v Nemčiji ima možnost zahtevati na pristojnem poštnem uradu zvezo s poljubno telefonsko številko v Zedinjenih državah in lahko telefonira iz svojega stanovanja komurkoli v Ameriki, kdor ima telefon. Centrala zveze telefonskega naročnika z oddajno postajo na kratke valove v Berlinu, od koder gre telefonski pogovor brezčeno čez morje. V New Yorku ga prebreže sprejemna postaja na kratke valove, potem pa gre dalje do klicane telefonske številke.

Telefonski pogovor rabi za pošto čez morje samo 1/60 sekunde, tako da sliši klicanec v New Yorku glas svojega znanca v Nemčiji celo prej, nego ga sliši človek v isti sobi. Električni valovi se namreč širijo z neverjetno hitrostjo. Nekateri celo pravijo, da sliši človek pri radijskem aparatu po radiu oddajni koncert nekoliko prej, kakor običnost v koncertni dvorani, kajti hitrost zvoka je precej manjša od elektrike in električnih valov.

Pazi nanj

— Pomislite dekleta, moi sedanji ljubček je moister v teku na dolge proge.

— Pazi torej nanj, da ti ne pobegne.

VII.

NAD GROBOM

Naslednjega dne se je Michelina bala stopiti k očetju. On je poslal okrog enajstih slugo vprašati, da-li je gospodična že vstala in da-li bi hotela priti k njemu v kabinet.

Plahega srca je vstopila. Markiz je hodil po sobi s cigareto v ustih. Hči se je takoj pomirila videč, da na njegovem ponosnem obrazu ni več sledov nočnega razburjenja. Opazila je na njem navadni izraz.

— No, dragica, — je dejal markiz, — zdaj se pa malo pomeniva. Pomeniva se o stvareh, ki so tega vredne. Ob treh ponoči, ko sem se vrnil utrujen po seji in ko si bila sama razdražena, ker si po nepotrebnem tako dolgo bdela, nisva mogla mirno govoriti.

— Ostala sem tako dolgo pokonci zato, dragi oče, ker sem videla tui moža, ki sem se ob pogledu nanj kar zgrozila. Ah, kakšnega človeka! To je gotovo eden izmed apashev predemstja, pripravljen zasačiti človeku noč v hrbet za prgišče zlata.

Markiz de Valcor se je nasmehnil.

— Vidim, da čitaš »Le petit Journal«.

— Moja pokojna mati ga je čitala. Opozorila me je na tak razburljiv roman iz življenja, kakor jih opisujejo podlistki, ki so jo zabavali v dolgih dnevih njene bolezn.

Toda kje si videla tega apasa?

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Romans

Renaud de Valcor se je vrnil med drugo in tretjo uro jutraj. Michelina je slišala njegov glas v globoki tišini, kako je zaklical vratarju: Jaz sem, Hilarie, ne vstajajte.

Hči je stopila na stopnice, ko je oče prihajal po njih. Markiz se je zdrnil, ko jo je opazil, potem je pa zaklical s srditim glasom, kakršnega nikoli prej ni slišala:

— Michelina! Michelina! Kaj si znorela?

— Oče moj... Bila sem vznemirjena.

— Reci raje, da si bila radovedna. To ni dostojno tebe. Pojdi spat!

Da bi ga mogla prijazno sprejeti in ne iz radovednosti, ki ji jo je očital, je prižgala električno luč.

Električna žarnica je zažarela tik pred njim. Tedaj je opazila Michelina, kako strašno bled je njegov obraz in kako čuden izraz imajo njegove oči. Videla je, kako postaran je njegov obraz, kako blatne čevlje ima in kako moten je njegov cilindar. Vse to je bilo

tako čudno, da ni mogla zadržati vzklika. Prijel jo je za roko in jo potisnil v njeno sobo, iz katere je bila prišla.

— No, kaj pa je? — je vzkliknil grobo, da se je dekle kar prestrašila.

— Ko ni odgovorila, je stopil markiz k zrcalu.

— Kaj pa je prav za prav z menoj? Moj obraz se ni izpremenil... je pripomnil z osornim glasom.

Z rokami je delal čudne kretnje, kakršnih Michelina pri njem ni bila vajena. Tudi njegov glas je zvenel nekam čudno, ko je dejal:

— Pojdi spat, draga hči, pojdi spat!

Presenečena in zbegana Michelina ga je hotela ubogati, ko jo je naenkrat poklical nazaj.

— Kaj si mi hotela povedati tako važnega, da si me čakala do treh jutraj?

— A pismo?

— Stara Mathurina Gaelova mi je pisala...

— Mathurina Gaelova!

Njegov glas je tako zdrhtel, da se je Michelina kar zdrnila. Videč, kako brezbržno kretnjo je napravil, ko je omenila Françoise in svojo mrtvo mater, pač ni mogla misliti, da bi moglo imeti ime navadne kmetice tak učinek.

— Pisala ti je Mathurina Gaelova?... Tebi, da je pisala?

— Da, oče moj.

— In kaj ti piše?... Pokaži mi to pismo.

Renaud de Valcor je sedel. Njegova hči je imela pri tem mučen vtis, da se je ves skrušen sesedel. Ko mu je pomolila pismo, je opazila, kako mu komaj

vidno drhti roka, s katero je prijel pismo, in slišala je, kako je zašepetal:

— Danes... danes...

Markiz je čital. Na obrazu se mu je poznalo, kako se mu je odvalil kamen od srca, ko je pismo prečital. Toda potem je dolgo držal pred svojimi očmi list grobega papirja, popisan z okorno pisavo. Michelina ni dobro videla njegovega obraza, ker je imel glavo poveseno. Kar je zaslišala lahen selest. Kapljica vode je padla na pismo. Ali je bila to solza?... Ona, ki ni nikoli videla svojega očeta plakati, niti ob smrtni postelji umirajočega Laurencije, je zdrhtela po vsem telesu in pokleknila predenj.

Renaud se je ozrl nanjo in groza je bila začrtana na njegovem obrazu. Nedvomno je bil pozabil na njeno navzočnost.

— Pojdi spat, otrok moj! — je dejal z glasom lunatika. — Pojdi, jutri se pomeniva.

Ni se upala odgovoriti mu niti besede, ni se upala nastaviti čelo v poljub, on pa niti pomislil ni, da bi jo poljubil na čelo. Bežet pred nezno tesnobo tega prizora se je Michelina zatekla v svojo sobo, očeta je pa pustila zatopljenega v težke misli. Zdelo se ji je, da niti ne ve, kje je.

Na pragu se je še enkrat ozrla nanj. Njegova glava je bila nizko sklonjena, pogled še vedno uprt na pismo, v katerem je uboga stara kmetica obkotala svojo vnukinjo, v katerem je nesrečna starica vsa iz sebe klicala krepnost Michelino, naj zaščiti zapeljano, grešno Bertrando.

Javna kopališča ob Dravi

Drobne in zanimive dogodbe — Stara romantika se umika novi

Maribor, 29. julija
Ob vročih julijskih dneh, ko lega na Maribor neznoza pripeka, oživljajo vedno znova obdravska kopališča. Oživljajo pa tudi spomini na dni ko se Maribor še ni mogel ponasati s kopališčem na otoku in so bili meščani navezani le na hladilne dravske valove. Takrat se kopalna strast ni bila razpasena ko dandanes in so indijansko ožgana lica bila na mariborski promenadi bolj redka prikazen. Večina meščanov se je hodila hladiti v senco košatih kostanjev, drugi so si poiskali kar ob obrežju brezplačno kopali, dočim sta za boljše kroge bili na razpolago Kristanovo in Kaferjevo obdravska kopališča. Pravi, da je takrat vladala v teh kopališčih prava, patriarhalna meščanska družabnost, po kateri se še danes toži starejšemu rodu. Seveda pri vsem tem ni manjkalo mične romantike. Mariborske starine vedo tudi iz teh »dobrih časov« povedati marsikatero zanimivo zgodbo, ki se je splela in kateri epilog je bil običajno pred oltarjem. Saj so bila tudi takrat mlada srca meščanov burna in vroče krvi niso mogli dovolj shladiti mrzli dravski valovi. Danes pa sta obe kopališči v zatonu. Le v opoldanskih urah zaživita ko se prihajajo sem hladiti oni, ki jim čas ne dopušča izleta na otok. So to večinoma uradniki in trgovski pomočniki, ki na hitro izkoristijo pičel opoldanski premor za osvežitve. Druga vrsta kopalcev, ki ne zmore razmeroma visokih pristojbin za obisk otoka, se je utaborila na Šmidovem obrežju, kjer je tekot let nastalo že pravo ljudsko kopališče. Ob lepih sončnih dneh uživa tam brezplačno kopelj in sončenje na stotine kopalcev.

Oni, pravi cvet kopalcev, pa se je presegel na otok. Pot do tja je sicer dolga, a jo vsak premaga po svojih zmognostih, med katerimi ni zadnja ona, ki se tiče žepnega proračuna. Zanimanje za otok odpravi na dolgo pot peš in na koleših. Svoječasno so sicer objubljali promenadno pot ob Dravi za to vrsto kopalcev, a je menda kar prav, da so v interesu avtobusne frekvenke zamislili opustiti. Drugi, ki se premorejo kljub visokemu datumu kaj cvenka, se stlačijo v avtobuse, kjer so deležni neprostovoljne, a zdravju kar koristne par-

ne kopeli. Sicer pa je vsa slaba volja, ki se je človek nabere spotoma, pozabljena, ko oko zazre pred seboj »otok hrepeneja«. Potem sledi čudovito komplicirano nastavljanje pred okenci ter izdajanje in žigosanje vseh vrst vstopnic. S temi vstopnicami je sploh križ! Porajajo se čudovite kombinacije, še do danes pa je ostala nerazrešljiva uganka, posebno za revnejše sloje, ki si obisk otoka privoščijo lahko le ob nedeljah in praznikih, da so prav takrat vstopnice obšutno podražene...

Na otoku pa se odvijata pestro vrvenje. Zelenje, cement, voda, vrisk in čofotanje, poleg golote kopalec in slikovitosti kopališč »uniforma«, ki so posebne pri kopalkah vse skromnejše, namreč z ozirom na to, koliko površine pokriva. Sicer so pa čisto zastopani vsi sloji, vse starosti in vse teže od perohalke do težke kategorije. Res, prava demokracija! Zbrani skušajo vsak po svoje izkoristiti par ur sladke brezskrbnosti. Starejša in tudi obilnejša generacija poležava na soncu in ko je koža dovolj spetena, se gredo hladiti — v restavracijo. Mlajši svet pa se ves predaja užitek v vodi in na soncu. Na hitro se sklepajo nova poznanstva, tu in tam se vže tudi iskrica tople simpatije, ki se utegne kljub običajno premrzli vodi, razžareti v pravi plamen. Oni pravi kopalcu, ki so v vseh pogledih nevtralni, pa tekmujejo v plavanju in skakanju s trampolinom in stolpa. Seveda s kaj različnimi uspehi in stili, tudi škodoželjne veselosti ne manjka — a je vse namenjeno splošnemu proslu procvitajočega mariborskega plavalnega sporta. Lani je kopalec zabavala reprodukcija glasba s treh gramofonovskih plošč, potem pa so muzikalnost Mariborčanov obdavičali tako temeljito, da je zvočnik raje utihnil. Danes služi le za iskanje izgubljenih parčkov, otroci, ključev in drugih kopalnih rekvizitov. Morda je kar prav tako, kar muzika, posebno se plesna, po mnenju nekaterih ne prinaša nič dobrega: vroča kri sonce, božajoči pogledi in povrh še »Kukavička mala...«, je kar preveč.

Včasih ne manjka splošne veselosti. Pred leti so bili Mariborčani iznajdljivejši in so si na otoku večkrat privoščili kako zaba-

vo. Ni med zadnjimi ona, ko so si po vseh pravilih izvolili s splošnim, tajnim glasovanjem »miss Mariborski otok« in jo kot tako tudi posebno instalirali Poizkusa niso vse do danes ponovili, ker je bilo takrat preveč ogorčenja in zavisti, pa so rekli, naj bo v bodoče kar pri starem, namreč, da si vsak kopalec po svojem okusu in najboljšem prepričanju izbere svojo »miss«. In teh je na otoku na pretek, saj lepota in vrline mlili Mariborčank slovita daleč naokoli. Vsakodnevno pa se še danes obnavljajo prizori, ko zajetne zakonske boljše polovice ostavejo kar pred pričami svoj zakonski privesek. Zakaj, ni težko uganiti, ko pa je toliko prepovedanega sadu, da tu diči oči ne morejo odoleti prepovedanemu pogledom. Za spremembo so včasih plavalne tekme, pri katerih dosegaajo že leta in leta odlične rezultate in celo državne rekorde, namreč plavalci iz Ljubljane, Splita, Susake in drugod.

Pravijo še, da je otoko kopališče velikega pomena za tujski promet in kot takega ga radi razkazujejo tujcem. Pokazemo ga prav radi vsem, v tisi pa so kaj različni. Odkriti občudovanje izrakajo le bolj oficijelne osebnosti, drugi pa dajo kar glasno duška svoji zeleni zavisti. Ne zamerimo Ljubljancem, ki se kot vneti lokalni patriote postavljajo s svojo »Mlirjo«, zadnjič pa smo resnično zamerili nekemu južnemu bratu, ki je dejal, da »ovo nije ništa prema našoj plaži«, posebno še, ko smo ugotovili, da tista »plaža« obstoja ob neki ribiški mlaki. Ne, tako se pa ne damo! — Včasih pripeljejo na otok otoka svoje ovčice tudi gospodje z dežele, seveda le do ograje, kajti pohujšanje s kopanjem in sončenjem je izključena pregreha meščanov. Ljudstvo pa naj vidi, kdo so tisti nemarčiči, ki jih je treba v interesu tujskega prometa preganjati s koprivami in brezovkami, če se pojavijo v njihovem kraju, kot je to nedavno nekdo priporočil.

Razvedrila torej ne manjka. Zivahno vrvenje traja vse do mraka, ko kopališče polagoma v večernem hladu zapuščajo zadnji kopalcu. Ko na nebu zasijejo prve zvezde, jo uberejo proti mestu še najvztrajnejši gostje. Najraje seveda peš in v dvojce, ker je tako najlepše.

Še k 50 letnici dr. Radovana Brenčiča

Maribor, 30. julija
»Med vami živim,«
pa me tako malo poznate!...
Ze skoro 20 let živi med nami, vsak dan ga vidimo, a zdaj, ko praznuje svojo prvo življenjsko slavo, pa tako malo vedo o njem celo tisti, ki so vsak dan okrog njega! Ni tudi to že znamenje časa? Ampak če naj bo to trdnjava nove dobe, nasokom jo, naj velja kar hoče. Kar se naši živi kroniki ni posrečilo in se je morala s svojim voščilom k 50letnici rojstva upravnika našega gledališča zateči k odgovoriti na 20letnico dr. Brenčičevega upravnikanja, se posreči meni po — naključju. Kakor že veste, naključja nam ni treba šele iskati, ker nas ono išče.

In tako je sredi tudi mene našlo. Kar tam na cesti. Vsaka trdnjava ima tudi svojo slabo stran. Tudi jaz sem jo takoj iztaknil pri slavljenju. Bil je slučajno dobro razpoložen. »Kaj novega?« — O, veliko, zelo mnogo, gospod upravnik. In sicer pred vsem za vas osebnost! — Vraga, kaj pa takega! — Ne vraga, ampak Abraham, živga Abraham boste videli prav v kratkem če se ne motim že ta četrti! — »Bežite no, kdo vam je pa to natvezil?« — »Vi sami, nedavno in seveda vam je to iz vaše prevelike skromnosti ušlo.«
Ali je bil moj naskok na to trdnjavo osebne skromnosti točno tak, na to ravno ne morem priseti. Prav gotovo pa je, da se preden sva dospela do nove »palace«, nadzidanega upravnikaškega poslopja, sem že imel kar tiste osebne podatke, ki sem jih za to Abrahamovo potreboval. V kolikor mislim, da so potrebni, jih na kratko obesim na veliki zvon.

Gospod Radovan je rojen v Celju. Oče je bil tam ugleden in narodno zaveden odvetnik. Izšolal se je v Celju, kjer je že

zgodaj vzljubil oder in glasbo. Komaj je na Dunaju doživel svoj doktorat, že je moral v vojno. Pri Dobroduhu je bil ujet. In to ga je spravilo na pol solunjskega dobroduha. Ko je Jugoslavija potrebovala zanesljivega obmejnega komisarja za Radgona, je bilo to tedaj zelo koželjivo in odgovorno mesto poverjeno dr. Brenčiču. Iz Radgona je prišel v Spilje, od tu v Maribor kot šef obmejnega komisarijata. Tu ga je izsledil tednji okrajni glavar dr. Lajšnič, ki je po nalogu tedanjega kraljevega namestnika v Ljubljani, Ivana Hribarja iskal primerne upravnika za (takrat še »Slovensko mestno«) gledališče. Ga niso veliko povpraševali, dali mu je to všeč ali ne; ne pričakovano je dobil dekret kot vršilec dolžnosti tudi za to mesto. To je bilo spomladi 1. 1922.

Tako je obmejni komisar — torej prav za prav policist — upravnikoval tudi v slovenskem Talijemnem hramu... Tri leta je trajalo to odvojeno službeno razmerje. Čim pa je bilo z drugimi gledališči vred podpraznovano tudi mariborsko, odnosno je bilo normirano mesto upravnika, se je dr. Brenčič posvetil zgolj gledališču. Tu je 4. junija 1937 praznoval že svojo 15letnico — torej se že bliža tudi svoji 20letnici.

Slavljenec izhaja iz stare slovenske rodbine Brenčičev iz okolice Ptujja. Stariši so mu pa že zgodaj umrli, že kot študent je zložil opereto z geslom »Gora ni nora...« ki se je izjavljala v Celju. Sicer zelo ljubi in neguje literaturo in v svojem Tusculu Bobovšek (okolica Smarja pri Jelšah) se rad bavi tudi s slikarstvom.

S tem seveda še ni izrpano gradivo, ki sem ga nabral pri naskoku na »trdnjavo prevelike skromnosti«. Zgorajni podatki pa so mi zdaj potrebni, da bodo i naši »Narodovci« bolje razumeli ono, kar na dan slavlja še pride.

Pesniški dolini grozi še poplava

Na regulacijo Pesnice so na merodajnem mestu pozabili

Maribor, 30. julija
Minula zima in pomlad sta z mrazom Pesniško dolino kakor sploh vse niže ležeče predele oškodovali tako, da to ne le vedno vidneje, marveč bo v nekaterih kulturah imelo posledice še leta in leta.

Pred dnevi smo poročali, da je v sredo 24. t. m. silno neurje s točo in nalivom nekatera območja te doline strahovito opustošilo. Kakor pač naš vsemu izpostavljeni kmet in delavec do skrajnosti upa in veruje se na rešitev iz svojih nadlog, tako je upal tudi, da se vsaj malo popravijo njegovi, po vremenskih neprilikah poškodovani nasadi, ako bi zdaj sledilo mirnejše, sončno vreme, ob katerem bi se razni, zdaj poležani sadeži dvignili. Toda nalivov noče biti konec. Pod težo padavin se prizadeji sadeži dalje pogrezgajo v zemljo, se lomijo in tako prehajajo v gnitje.

A to še ni vse. Dolinski jarki in jame se polnijo zaradi vsakodnevnega dežja z

vodo, ki je prestopila že obrežja ter se razliva, že daleč tja po Pesniški dolini. Preplavila je s svojo blatno vodo travnike, s čimer je uničena vsa otava, uničena pa tudi jensenska paša. Tu in tam pa je voda preplavila tudi njive.

Doslej je bil edini up naših Pesničanov še na njivah in travnikih, saj so vinogradi in sadonosniki skoraj prazni in mnogo pa je uničilo še zadnje neurje. Sedaj so reveži še ob ta edini up. Prav pozni sadeži dajejo vsakdanjo hrano ljudem in živini in te sadeže pobira, odnosno jih je že precej pobrala ena huda ura za drugo. Obupani zro naši rtarji v bodočnost, a zaman kličejo na vse strani po pomoči. Na regulacijo se pristojni gospodje sploh več ne spominjajo. Ni čuda, daleč je do regulacije Pesnice, ker je pač za sedaj daleč tudi še do — volitev. Poznamo se, strici! A »botovali« vam ne bomo več!

Mariborske in okoliške novice

— Tragična smrt dvestoletne deklice. V Gubnem se je dvestoletna posestnikova hčerka Marija Jazbinskova polila z vrelo kavo. Dobila je hude opekline po hrbtu, katerim je ubogi otroček podlegel in umrl.

Kopalna sezona je zaradi stalnega deževja skoro čisto izostala. Na Mariborskem otoku je le malo kopalcev. So to večinoma le sportniki, ki trenirajo v hladni vodi.

— Poroke. V mariborski frančiškanski cerkvi sta se poročila dr. Janez Schrott, šefzdravnik Trgovske bolnišnice blagajne v Ljubljani, in gdč. Nada Rakuša, hčerka profesorja mariborske trgovske akademije R. Rakuše; Rudolf Jurša, brivski pomočnik, Stritarjeva 35, in Pavla »erne, tkalica, Kratka ulica 3. Novoporočencema želimo obilo sreče!

— Sprejem na državno učiteljske v Mariboru. Proslili in proslile naj se predstavi ravnateljstvu v sredo dne 28. avgusta ob osmih! Tisti z meščanskim šol bodo naslednje dni (od 29. do 31. avgusta) dajajo vsakdanjo hrano ljudem in živini in te sadeže pobira, odnosno jih je že precej pobrala ena huda ura za drugo. Obupani zro naši rtarji v bodočnost, a zaman kličejo na vse strani po pomoči. Na regulacijo se pristojni gospodje sploh več ne spominjajo. Ni čuda, daleč je do regulacije Pesnice, ker je pač za sedaj daleč tudi še do — volitev. Poznamo se, strici! A »botovali« vam ne bomo več!

— O tem in onem. Po zgledu drugih mest se snuje tudi v Mariboru »Društvo prijateljev Sovjetske Rusije«, katerega ustanovni občni zbor bo v kratkem.

— Kurjaču Petru Sušniku iz Smetanove ulice 34 je izginilo 1100 din vredno kolo »Proreller«, ki ima evid. Štev. 2-23635. — Na tržnem prostoru v Strossmajerjevi ulici se je zgrudila na tla 36-letna delavka Rozalija Savac s Koroske ceste 77. Nesrešno

so jo poklicani reševalci odpremili v bolnico. — Gradbeni tehnik Silvio Hrast iz Barvarske ulice 5 je v mestnem parku izgubil denarnico, v kateri je bilo 500 din gotovine. — Pevsko društvo »Enakost« v Studencih bo imelo v nedeljo dne 4. avgusta koncert. In sicer na vrtu gostilne Hartberger v Studencih. — S kolesa je padel in si zlomil ključnico 40-letni preglednik finančne kontrole Franc Velc. Zdravi se v bolnici. — Pri delu se je 19-letni ključničar Milan Puh s Koroske ceste udaril s kladivom po prstih leve roke ter jih popolnoma zmedel. Odpremili so ga v bolnico, kjer se zdravi tudi 46-letni kmečki dinar Ivan Halunder iz Ruš, ki ga je poodila krava. Halunder ima težke notranje poškodbe. — Težak šok z vinom je padel na nogo 46-letnemu dinarju Josipu Belcu iz Svečine. Belce se zdravi v mariborski splošni bolnici.

— Nezavesten možki na cesti. V Lobjnici so našli na cesti nezavestnega 58-letnega voznika Vinka Hojnika. Ugotovili so, da je Hojnika povozil težki dvoprežni voz, ki je šel preko njegovega telesa. Hojnik ima zlomljeno desno nogo ter hude notranje poškodbe, ki dajejo zdravnikom resno skrb za njegovo življenje.

— Iz odvetniških krogov. Znan socialno-politični pisatelj in odvetniški pripravnik dr. Vito Kraigher zapuška Maribor. Presehl se je v Kranj, kjer je vstopil v odvetniško pisarno dr. Jožeta Vilfana.

— Spekulacija s parcelami cvete naprej. Ne samo v sredini mesta, ampak tudi na periferiji ženejo lastniki parcel cene od dneva v dan navzgor in gre posel dobro od rok, ker je še vedno dovolj naivnih ljudi z denarjem, ki plačajo tudi še bolj pretirane zahteve. Zvedeli smo, da zahteva nekdo v sredini mesta za parcelo še celo 900 din za kvadratni meter. Strokovnjaki pa ugotavljajo, da je v Mariboru

Danes II. del puštolovnega filma
KINO SLOGA, tel. 27-30.

Trije legionarji - trije mušketirji
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri.

Duhovita DAN PO LOČITVI
Komedija
V glavnih vlogah: Luise Ullrich, Hans Söhrker, Johannes Klemann in drugi.
POZOR! Obenem predvajamo najnovejši barvan modni film!

KINO UNION — Tel. 22-21
Predstave ob 16., 19., 21. uri
Johannes Klemann in drugi.

nerentabilna že vsaka stavba, ki se gradi na parceli, plačani s preko 200 din za kvadratni meter. Vse drugo je že gola spekulacija in skopuško nalaganje denarja, ki se na ta način odvzema gospodarstvenemu prometu. (Del. pol.)

— Drigalo mu je zlomilo hrbtenico. 25-letni posestnik Rihard Smrdelj iz Vukovskega dola je pripeljal na neko novo stavbo v Melju gradbeni material, ki ga je odkladal v bližini dvigala. Nesrečno naključje je hotelo, da je v trenutku, ko je stal Smrdelj pod dvigalom, dvigalo brzelo navzdol in nesrečnega Smrdelja stisnilo k tlu. Smrdelj je obelzel pod dvigalom nezavesten s težkimi notranjimi poškodbami. Nemudoma so ga odpremili v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima tudi zlomljeno hrbtenico. Smrdeljevo zdravstveno stanje vzbuja resno skrb.

— Kradejo. Posestniki Ursuli Loosovi, stanujoči v Čopovi ulici 12, so doslej neznanu zlikovcu ukradli iz zaklenjenega kurnika 4 kokeši o 4 zajce. — Železničarjevi soprog Katarini Kaničevi iz železničarske ulice 1 pa so tatovi odnesli iz hleva 5 zajcev belgijske pasme. Zasebnici Ivani Herlerjevi je neznan žepar na Vodnikovem trgu izmaknil ročno torbico, v kateri je bilo okoli 100 din gotovine. Za tatovi poizveduje policija.

— Solno kladino je pil v samomorilnem namenu 32-letni tkalec Josip Propst iz Cankarjeve ulice na Pobrežju. Odpremili so ga v mariborsko bolnico. Njegovo zdravstveno stanje je zelo kritično. Kaj je gnalo mladega moža k obupnemu dejanju, ni točno znano.

— Žrtve materinstva je postala 31-letna posestnica Marija Bežjak. Umrla je na porodu šestega otroka. Njeno smrt obkrožuje 5 neprekosljenih otrok in mož.

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Vapoutova lekarna pri Angelu varuhu na Aleksandrovi cesti 33, tel. 23-13, ter Maverjeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12.

— Z razparanim trebuhom so našli nezavestnega in vsega krvavega v hlevu, 31-letnega Jakoba Irgoliča iz Studencev pri Mariboru. Ko je krmil konje, ga je brnil neki konj v trebuh. S smrtonosnimi poškodbami so Irgoliča prepeljali v bolnico.

— Sreča v nesreči. V Jadranski ulici so se 14-letnemu Avgustu Kovčiču splašali konji, ki so z vozom vred prebili železniške zapornice. Mlademu vozniku se je posrečilo, da je konja ustavil tik pred tračnicami. V naslednjem trenutku je pribrel vlak in bi bila katastrofa neizbežna, ako bi se konja ustavila sredi železniške proge. Železniška uprava trpi zaradi polomljene zapornice 500 din škoda.

— Pred zalezovalci je pobegnila 17-letna kmečka hči Ivana Hrašnik iz Sv. Križa nad Mariborom. Pri begu pa je padla v gramoznico, kjer je oblačila z zlomljeno desno nogo. Hrašnikova se zdravi v mariborski splošni bolnici.

— Tekma strelske družine Studenci. V nedeljo dne 4. avgusta t. l. priredi studenška strelska družina v Radvanju pri Lipi strelsko nagradno tekmo, ki bo trajala od 15. do 22. ure. Po končani strelski tekni bo prijateljski večer s prosti zabavo. Vabljeni so vsi ljubitelji strelskega sporta.

— Vreme. Tezenska vremenska postaja napoveduje za mariborski okoliš deloma oblačno vreme. Toplota se ne bo mnogo spremenila. Včerajšnja najvišja temperatura je bila 21,4 C, najnižja pa 7,6. Davi ob 9. je kazal toplomer 17 C. Padavin je bilo od včera na danes samo 2 mm.

skrbeti gostom vozila. Tisti udeleženci, ki se do danes niso prijavili za vozila, se naj poslužijo avtobusov, kateri bodo vozili v soboto zvečer in v nedeljo zjutraj ob 5. ure zjutraj z Glavnega trga in popoldne nazaj z vrh Pohorja. Vozni red je tako urejen, da bodo vozili avtobusi v soboto zvečer 3. avgusta 1940 ob 6. uri zvečer od Glavnega trga do Sv. Aneha. Če bo več potnikov bo vozilo več avtobusov.

V nedeljo bodo vozili avtobusi z Glavnega trga vsake pol ure. Prvi avtobus že vozil ob 5. zjutraj, zadnji pa ob 8. tako da bodo vsi udeleženci pravočasno prispeli k slavnosti k Sv. Anehu.

V nedeljo popoldne bodo avtobusi vozili od Sv. Aneha ob 3. ure naprej proti Mariboru. En avtobus bo izjemoma vozil že ob 11. uri proti Mariboru, ostali pa po potrebi.

Cena vožnji v eno smer je din 25.—. S temi avtobusi so ukinjeni vsi popusti, tako, da mora vsak udeleženec plačati iz Maribora do Sv. Aneha din 25.— in od Sv. Aneha v Maribor tudi din 25.—.

Udeleženci si lahko kupijo karte za avtobusno vožnjo na Pohorje že vnaprej v pisarni osrednje avtobusne postaje na Glavnem trgu v Mariboru, tel. 22-75. Opozorjamo pa udeležence, da se naj ne zanašajo na zadnji voz, ker bo tedaj gotovo velika gneča in naj skuša vsak priti čimprej na Pohorje.

Gostje, ki so želeli, da jim odbor naroči osebne avtomobile, morajo to takoj javiti okrajnemu cestnemu odboru Koroske ceste 26, telefon 21-95, ker jim sicer odbor ne more jamčiti za sigurnen prevoz na Pohorje. Najbolje je, da si vsak sam poskrbi vozilo.

Radi velikega števila prijavljenih vozil bo moral vsak udeleženec, ki pride z vozilom, se pokoriti navodilom redateljstva in bo smel parkirati samo na določenem prostoru. Povratek s Pohorja v dolino do 11. ure dopoldne ne bo dovoljen.

Kramarjem in sejmarmem je postavljajo Sotorjev 4. avgusta pri Sv. Anehu predpovedano.

Na svidenje prihodnjo nedeljo na zelenem Pohorju!

V Ameriki vročina, pri nas mraz

Maribor, 30. julija.
Vročinski val, ki že več dni vznemirja Ameriko in ki je na dan sv. Ane za nekaj ur tudi nas obiskal — imeli smo popolnoma 25 stop. C. — je moral medtem nekje izzvati izredno prirodno katastrofo. Le tako si moremo razlagati čudna znamenja na večernem nebu v ponedeljek od severa proti zapadu in danes dopoldne preko vsega do nas vidnega neba. In iz istega vira prihaja tudi nenadoma nastopil hlad od snoci dalje; nocojsnja noč je bila že predpoda hladne jesenske noči. Najbrž s tem v zvezi je tudi današnje popoldansko vreme: plohe med soncem, soparnost in hlad se naglo menjavajo. To niso več običajni pasji dnevi ob tem času, marveč to vreme letošnjega poletja je pravo — pasje vreme.

Iz Ljutomera

— Poljske tatvine se množe. Poljske tatvine se vsak dan bolj množe. Od leta do leta so take tatvine večje. Mnogo je primerov, da je vzrok tem tatvinam velika revščina, drugače pa dobro razvita trgovina novega krompirja in brezposelnost delavskih družin.

Iz Celja

— Zatyotitev mestnega vodovoda. Mestni vodovod bo zaradi preložitve glavnega voda na novi most v Škofji vasi zaprt dnevi od 22. do jutri ob pol 8. zjutraj. V višjih delih mesta najbrž v četrti tudi ob pol 8. zjutraj še ne bo dovolj vode. Občinstvo naj se oskrbi z vodo za omenjeni čas.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
50 različnih modelov dvokoles
SI LAMPO NEZAVESNO OBLIKOVATE
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

KLIŠEJE
FNO
VEČBARVNO
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NAŠI 23

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila
si nabavite pri
P. PRESKER
Sv. Petra cesta 14

POUK
Beseda 50 par. Davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

POPRAVNI IZPITI
Nov tečaj za popraviljalce se začne s 1. avg. na II. dr. z. real. gimnaziji na Poljanski cesti. Informacije pri slugi. 1828

POSEST
Beseda 50 par. Davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

ZEMLJIŠČE
pri Sarajevu, ob reki Miljacki, blizu železniške postaje, 10.000 kv. m., primerno za industrijo, se prodaja. Pismene ponudbe na A. Perišić, Sarajevo, »Hotel Central«. 1824

PRODAM

OREHOVA JEDRCA
sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v
MEDARNI
Ljubljana, Zidovska ul. 6. 18/1.

OLEANDRE
lepe, rdeče, prodam. Vodnikova 65 (Juhan) 1832

SLUŽBE

Beseda 50 par. Davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

DIMNIKARKEGA
POMOČNIKA
sprejem takoj. Ivan Štumberger, Slovenjgradec. 1825

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

SREBRO. DRAGE KAMNE
in vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah
Jos. EBERLE
LJUBLJANA — Tyrševa 2
(palača hotela »Slone«)

POZOR!
Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke, rabljeno perilo in stare cunje. Klavžer, Vošnjakova 4. 1594

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

Sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!

UPRAVA: Ljubljana — Knafljeva ulica 5.

Makulturni papir

preda
uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knafljeva ulica števil. 5

Nova pohorska avtomobilska cesta je dograjena

Svečana otvoritev in blagoslovitev bo v nedeljo 4. avgusta — Nova cesta odpre dohod do krasnih gorskih postojank

Stara avtomobilska cesta na Pohorju

Maribor, 30. julija V nedeljo 4. avgusta bo svečano izročena prometna nova banovinska avtomobilska cesta na Pohorje, od Reke pri Hočah do Sv. Aneha na Pohorju. Novo otvorena banovinska cesta odpira razne nove možnosti za naš tujski promet. Z dograditvijo in otvoritvijo omenjene ceste je dana možnost, da se avtomobilist v pičli pol uri povzpne na eno najlepših planinskih postojank, ki se po svoji lepoti lahko merijo z najlepšimi kraji doma in na tujem.

Ze s ceste same, posebno pa s posameznih ovinkov, se nudi izletnikom zares čaroben razgled na Ptujsko polje, Slovenske gorice, proti jugu na Haloške brežine ter na Dravsko polje, po katerem se vije srebrna Drava. Cesta vodi po položnih in lepih serpentinah med krasnimi in smrekovimi gozdovi, polji in vinogradi in doseže nadmorsko višino 1200 m južno od Sv. Aneha. Dolga je 14 km ter se njen vzpon giblje med 6 in 70%. Ovinki so razširjeni ter znatno znižani, tako da je vožnja z avtomobilom prav udobna in nenaporna. Stevne razkošne opremljene planinske kočice sredi sočnega zelenja nudijo izletnikom prijetno bivališče in izhodišče za razne izlete v okolico. Nova cesta pa ima tudi posebno važen pomen za narodno gospodar-

Pohorski dom

stvo. Ogromni pohorski gozdovi so bili doslej nedostopni in so naši pohorski kmetje le z veliko težavo spravljali drva in hloče iz globlin do strmih kolovozov. Tudi druge kmetijske pridelke je pohorski kmet težko spravil v dolino in ga je navadna vožnja stala več truda in časa, kakor je bilo blago vredno, ki ga je z veliko muko po dolgotrajnih nevarnih vožnjah spravil v nižavo. Naši planinski domovi: »Poštarski dom«, »Pohorski dom«, »Mariborska koča«, »Ruška koča« in »Sokolova planinska koča« ter drugi privatni domovi so morali z mulami in z nosači spravljati živila in druge potrebščine iz Maribora na pohorske višine. Odslej je to drugače. Tujski promet je silno oživel in je že preteklo nedeljo pri Sv. Anehu, kjer je bilo »žegnanje«, bilo na tisoče ljudi na vrhu Pohorja.

Zgradba ceste na vrh Pohorja je že stara želja prebivalstva na našem Pohorju in v nižavi. Ze za časa stare Avstrije so občine iz pohorskega ozemlja ponovno vlagale prošnje na tedanji mariborski okrajni zastop in na deželni zbor v Gradcu. Vse vloge pa so bile brezuspešne. Šele pred 15 leti, v svobodni Jugoslaviji, je tedanji župan pri Sv. Miklavžu, sedaj že blagopokojni Jakob Florjančič pri tedanjem okrajnem zastopu mariborskem vložil predlog, da se zgradi nova cestna zveza Sv. Miklavž — Rogoza — Hoče — Reka — Sv. Aneha. Okrajni zastop je takoj ugodil predlogu ter se je zgradila cesta Sv. Miklavž — Hoče, ki je bila blagoslovljena in odprta leta 1926. Stala je 335.865 din. Naslednje leto pomladi

je dekan v Hočah A. Sagaj skupno s tedanjim predsednikom SPD Maribor g. dr. Martinom Senjorom, F. Žebotom in županom Vernikom postavil predlog na okrajni cestni odbor in tedanje veliko županstvo, da se naj začne s predelavo za veliko avtomobilsko cesto iz Reke proti Sv. Anehu.

Pohorska vas

Prva komisija, oz. ogled trase je bil meseca marca 1928. Prvotno je bila trasa namenovana od Reke na severozahodni strani Pohorja v smeri proti Mariborski in Ruški koči. Strokovnjaki tehniki pa so pozneje ugotovili, da bi gradnja na tem delu Pohorja bila za 100% dražja kakor pa na južni strani pobočja. Na trasi, ki se je prvotno nameravala, bi bilo potrebno zgraditi veliko število železobetonskih objektov čez strme hudaurnike in mnogostevilne struge. Sedanja trasa teče preko krajev Reka, Kapla, Legvanjska Ravna, mimo Ledmekove žage do Sv. Aneha.

Lastniki zemljišč, po katerih teče nova cesta, so zemljišča odstopili, mnogi brezplačno, drugi pa po zmernih cenah. Sveta se je porabila za cesto okoli 300.000 m². Stroški za zemljišča in pristojbine znašajo 300.000 din. Širina ceste je večinoma 5 m, na ovinkih in na izogibalnicah pa 1 do 3 m več. Cesta se bo še za 1 m razširila s tem, da se bodo cestni jarki tako tlakovali, da bo možno vsakemu vozilu izogibanje tudi v cestni jarek. Vsako leto, od 1931 dalje, se je napravilo povprečno 1,5 km ceste, ker se je cesta gradila večinoma s sredstvi okrajnega zastopa, oz. okrajnega cestnega odbora in s prispevki banke uprave. Vsako leto je bilo zaposlenih pri cestnih delih povprečno 60 delavcev. Glede na pomani-

Pohorska domačija

kanje kreditov in težavni teren ni bilo mogoče zaposliti več ljudi. Celotna cesta stane 5.600.000 din ali povprečno 400.000 din na 1 km. Poleg glavne ceste 14 km se je zgradilo istočasno tudi odcep od konca glavne ceste do Sv. Aneha. Ta odcep je dolg 850 m in stane okoli 200.000 din. SPD Ruše je dalo okrajnemu cestnemu odboru na razpolago kamen za tlakovanje in izbiro kamen za gramoz.

Kamenja za tlak ceste Reka — Sv. Aneha se je porabilo 14.000 m², za gramoz 9000 m²

in zemeljskih del pa se je uporabilo 140 tisoč kub. m.

Položaj oz. teren nove ceste je zelo ugoden, ker leži na takem ozemlju, da ni bilo treba graditi večjih mostov in objektov. Za odtek vode zadostujejo večinoma močni cevni prepusti. Za zavarovanje cestišča pa služi pod cesto zidovje in betonirani zidovi. Največji objekt je zid pod cesto na Kapli, ki stane 70.000 din. Sreča pri vsem delu je bila ta, da svet na južnem pobočju Pohorja, kjer teče nova cesta ni plavoviti.

Velika težava je bila pri zgradbi te ceste dobava dobrega kamena. Človek bi mislil, da je pohorski masiv poln izbornega kamena za ceste. Temu pa ni tako. Na pobočju, kjer teče nova cesta leži večinoma že trohneli škrlitevec, ki je v razpadajočem stanju. Graditelji in okrajni cestni odbor so morali mnogokje dovažati kamenje po več kilometrov daleč, da so mogli cesto tlakovati. Še huša težava pa je bila z dobavo kamena za gramoz. Samo na treh mestih na 14 km dolgi progi so tehnični vodje našli kamen, ki je bil uporaben za

gramoz. Težava je bila spraviti stroje za drobljenje kamena na pohorske višine. Tudi z valjari so težko prišli navzgor Treba je bilo napeljati vodo od daleč za potrebe ceste. Pa vse te težave je okrajni cestni odbor premagal pod spretnim vodstvom tehničnega vodje inž. Antona Stergarskega. Okrajni cestni odbor je s pomočjo banke uprave kril večji del izdatkov za to cesto z okrajnimi cestnimi dokladi. Zadnja leta pa je najel posojilo, s katerim je končal cesto, ker bi sicer, ako bi se naprej gradilo samo na podlagi proračuna, bila cesta dograjena šele čez pet let.

Pri cestnih delih so sodelovale naslednje tvrdke: »Pobuda« iz Ljubljane, največ pa inž. Ivan Ferluga iz Maribora, družba »Cesta«, podjetnik Svetina iz Ljubljane in podjetje Intra s Pobrežja pri Mariboru. Mnogo del pa je izvršil okrajni cestni odbor v lastni reži.

Hvaležni smo projektantom in graditeljem ceste, da so nam odprli nov dohod na naše zeleno Pohorje in s tem izpolnili davne želje obmednega prebivalstva. Slovenija je s tem pridobila novo cesto, ki zaradi svojih lepot ne bo vabila samo naših, ampak tudi tuje turiste in avtomobiliste, ki bodo zdaj še rajši obiskovali naše lepo Pohorje. S tem se bo dvignila blaginja našega pohorskega prebivalstva, ki bo črpalo iz tujkega prometa mnogo koristi, ki do zdaj zanje sploh niso bile dosegljive. Oživilo pa bo tudi gospodarsko življenje in bo odslej pohorski kmet svoje pridelke lahko mnogo ugodneje vnovčil.

letošnji zimi je prihajala v krmilšču. 25. februarja so jo pa našli buzo krmilšču mrtvo. Leta 1923. ko so jo našli omezovalo v snegu, je bila stara približno tri četrt leta. Da se torej točno ugotovi, da je bila stara 17 let in 9 mesecev, verjetno je, da bi bila živela še nekaj časa, če bi le os bilo tako krute zime. Lahko torej rečemo, da živi srnjak približno 18 let.

Ljubezen ga je spravila na veselo

Na večerih v Aradu je končal te dni svoje življenje cigan Marko Drolin. Ki je bil nedavno obojen na smrt zaradi zločinov, po katerih je bil poslan stran Transilvanije. Pozneje se je izkazalo, da je zagrešil vse zločine iz ljubezni do kralje rumunskih ciganov Lune Merescu. Na zločinski pot je zašel Marko že v mladosti, ko je ubil nekega kmeta, da bi mu mogel ukrasti harmoniko, po kateri je hrepelena njegova ljubljena cianka. Po zločinu je pobegnil v gore, kamor so mu sledili orcniki. Nekega dne so ga izsledili in v spopadu je cigan tri orožnike ustrelil. Iz svojega gorskega skrivališča je hodil na razbojniške pohode. Ni pa roval in kradel iz koristiljubnih namenov, temveč samo za to, da bi napravil veselje svoji ljubici. Prinašal ji je vse, kar je zaželela. Nobene nevarnosti se ni ustrašil, samo da je mogel za njo ukrasti najlepšo obleko ali najdragocenejši nakit. To se je pokazalo šele po njegovi aretaciji. Poprej oblasti niti vedele niso kdo je ljubica zloglasnega haľduka.

Ko so oblasti to končno zvedele so takoj zaslatile, kje bi mogla žrabit. Ko so ga zasledili skritega pri lepi cianki so poslali tja do zob oboroženo četo rožnikov. Toda Drolinski se je lunaško branil, dokler je mogel. Šele ko je v srditem napadu ustrelil tri orožnike in ko je bil tudi sam težko ranjen, so ga morali zgrabiti. Celo po smrtni obsodbi je pisal vroča ljubavna pisma svoji ljubici, ki je tudi sedela v ječi. Njegova zadnja želja je bila, da bi jo smel še enkrat videti. Pa tudi ona je imela zločina zelo rada. V ječi si je končala življenje v trenutku, ko so vodili Marka na morišče.

Pravila ženske lepote na Ceylonu

Pri Singhalih, gorskem plemenu na otoku Ceylonu, imajo za žensko lepoto 46 znakov. Nekateri izmed njih bi našbr ne našli na soglasje poznavalcev ženske lepote pri nas, ker so dokaj čudni.

Singhali zahtevajo naj segajo ženski lasje do kolena in naj bodo lepo nakodrani. Oči lepe ženske morajo imeti barvo safirja, lica pa barvo listov manile. Obrvi morajo biti zelo zbočene kot mavrica, nos pa lepo ukrivljen in oster. Ustne se morajo svetiti, vrat pa naj bo debel in okrogel. Bolki priznane lepote so zelo široki, pas pa slok. Noge in roke naj se zožujejo proti kolenu ohranso proti komolcem. Koža mora biti mehka in nežna. Lepota Singhal je zelo kratka. Začenja se z 13 letom, ko se dekleta navadno že omože, konča pa že v 20 letu, ko velja Singhalka že za staro. S tako kratko odmerjeno dobo, ko prihaja ženska lepota do veljave, bi seveda naš ženski svet ne bil zadovoljen.

Telefonska zveza Berlin-New York

10. junija je bila v Berlinu otvorena neposredna telefonska zveza z New Yorka. Ta zveza, ki uporablja radijsko oddajno postajo na kratke valove, je deseta prekomorska zveza nemške državne pošte. Vsak telefonski naročnik v Nemčiji ima možnost zahtevati na pristojnem postnem uradu zvezo s poljubno telefonsko številko v Zedinjenih državah in lahko telefonira iz svojega stanovanja komurkoli v Ameriki, kdor ima telefon. Centrala zveze telefonskega naročnika z oddajno postajo na kratke valove v Berlinu, od koder gre telefonski pogovor brezčično čez morje. V New Yorku ga prestreže sprejemna postaja na kratke valove, potem pa gre dalje do klicane telefonske številke.

Telefonski pogovor rabi za pošto čez morje samo 1/10 sekunde, tako da sliši klicani v New Yorku glas svojega znanca v Nemčiji celo prej, nego ga sliši človek v isti sobi. Električni valovi se namreč širijo z neverjetno hitrostjo. Nekateri celo pravijo, da sliši človek pri radijskem aparatu po radiu oddajni koncert nekoliko prej, kakor občinstvo v koncertni dvorani, kajti hitrost zvoka je precej manjša od elektrike in električnih valov.

Pazi nanj

— Pomislite dekleta, moj sedanj ljubček je mojster v teku na dolge proge.

— Pazi torej nanj, da ti ne pobegne.

VII.

NAD GROBOM

Naslednjega dne se je Michelina bala stopiti k očetu. On je poslal okrog enajstih slugo vprašat, da-li je gospodična že vstala in da-li bi hotela priti k njemu v kabinet.

Plahega srca je vstopila.

Markiz je hodil po sobi s cigareto v ustih. Hči se je takoj pomirila videč, da na njegovem ponosnem obrazu ni več sledov nočnega razburjenja. Opazila je na njem navadni izraz.

— No, dragica, — je dejal markiz, — zdaj se pa malo pomeniva. Pomeniva se o stvareh, ki so tega vredne. Ob treh ponoči, ko sem se vrnil utrujen po seji in ko si bila sama razdražena, ker si po nepotrebnem tako dolgo bdela, nisva mogla mirno govoriti.

— Ostala sem tako dolgo pokonci zato, dragi oče, ker sem videla tu moža, ki sem se ob pogledu nanj kar zgrozila. Ah, kakšnega človeka! To je gotovo eden izmed apahov predmestja, pripravljen zasačiti človeku nož v hrbet za prgišče zlata.

Markiz de Valcor se je nasmehnil.

— Vidim, da čitaš »Le Petit Journal«.

— Moja pokojna mati ga je čitala. Opozorila me je na tak razburljiv roman iz življenja, kakor jih opisujejo podlistki, ki so jo zabavali v dolgih dnevih njene bolezni.

Toda kje si videla tega apaša?

Sladoled je italijanskega izvora

Za to poslastico se mora človeštvo zahvaliti Italijanu Propoci Conteanzu

Tudi sladoledarji z letošnjim poletjem ne bodo zadovoljni, ker je prehladno, da bi ljudje tako pridno segali po sladoledu kakor druga leta, ko smo se zlasti ob tem času na pragu pasjih dni posteno potili. Za sladoled se morajo zahvaliti njegovi ljubitelji Italijanu Propoci Conteanzu, ki si je izmislil v 16. stoletju majhno čarobno igračko s katero je zniževal s pomočjo nasajenega ledu toploto tekočin na ničlo. Sladoled kot poslastica je torej italijanskega izvora. Katarina Medici je seznanila z njim Francoze. Gotovo so vedeli že v starem veku kako je treba spraviti led čez poletje, in ga uporabljali za ohlajevanje in pijac. Toda umetni led in sladoled je delo Italijanov. Le ti so ustanovili v Parizu mnoge slaščičarne, kjer so prodajali v prvi vrsti sladoled.

V Italiji, kjer sliši vsakem koraku klic »gelati«, je tudi zibelka potujočih sladoledarjev. Benčan Santorelli je uvedel tudi v Londonu sladoledarstvo. Leta 1854 je romalo po Londonu že 900 vozovčkov polničnih prodajalcev sladoleda. Iz Anglije je prodrl sladoled v Ameriko. Leta 1860 je začel mlekar Jakob Fussell prodajati v New Yorku in Baltimore prvi sladoled. Toda že leta 1794 je našel predhodnika v francoskem emigrantu kapitanu Colettu, ki je iz New Yorka sporočil koliko denarja je zaslužil s sladoledom.

Prvi tiskani predpisi glede sladoleda

so izšli v Londonu 1796 v knjigi »Izkušena gospodinja«. Sedem let pozneje je izdal francoski kuhar Clermont podobno knjigo. V newyorških listih se je pojavil takrat oglas: »Sladoled, nova poslastica, se dobi vsak dan. Cena en dolar literc«.

Zdravnik in sladoled

Povsem neznano ni bilo uživanje ledu niti v starem veku, čeprav takrat se ni šlo za sladoled. O tem priča Hippokratov predpis približno iz leta 50 pred našim štetjem. Majhne koščke ledu je predpisoval bolnikom, ki so jih jemali v usta, da bi tako znižali notranjo in zunanjo vročino. Zdaj poznajo vročico z ledom v vsaki bolnici.

Po načinu izdelave lahko pripisujemo sladoledu tudi izvestno redilno vrednost. Smetana, sladkor, jajčni rumenjak, sadni sok, orehi, čokolada in želatina so njegove temeljne snovi. V sladoledu so njegove tudi vitamini. Ne smeli bi pa seveda jesti samega, temveč po možnosti po jedi, ali z zakusko. Sicer se pa led v ustih, požiralniku in slini tako segreje, da si lahko z njim prehladimo žolodec samo v izjemnih primerih. Nevarno je jesti sladoled, če je človek prepoten od dela ali nagle hoje.

Sladoled proizvaja toploto

Neverjetno se sliši, da bi sladoled proizvajal toploto, toda to je res in razumljivo, če pomislimo, da gre prav za prav

za jed. Otroci, ki poje za dva dinarja sladoleda, dobi v njem 60 do 70 kalorij od celotnega potrebnega števila 1200 do 1400 kalorij. Tako krije dvajsetino svoje celotne potrebe živil. To pa seveda ne sme zapeljati človeka k nes pametnemu zaključku, da bi se mogel v poletni vročini hraniti samo s sladoledom. To bi povzročilo težke žlezočne bolezni.

Izdelovanje sladoleda na debelo

Strokovne tečaje za izdelovanje sladoleda in sicer celo na visoki soli imajo v Ameriki. Ze leta 1892 so se dijaki na pennsylvanski univerzi učili kako je sestavljen sladoled. V treh severoameriških državah so bili ustanovljeni mlekarški zavodi, na katerih se je poučevalo tudi izdelovanje sladoleda. Kmalu je bilo v Ameriki 4000 sladoledarjev strokovnjakov, ki so ustanovili ameriško veleindustrijo sladoleda. Dva milijona izuma sta omogočila velik razmah te panoge, namreč avtomatsko izdelovanje ledu na tekočem traku in »suhi led«.

„Suhi led“

Suhi led ni nič drugega, nego stlačena in zmznjena ogljikova kislina. Ta doseže temperaturo 80 stopinj pod ničlo. Če vzamemo v roko kos suhega ledu, nam seže prste kakor žareče oglje. Navaden led ima temperaturo 200 pod ničlo. Sladoled se pa strdi pri temperaturi —160. V čem je prednost suhega ledu? V tem, da je znatno lažji in da se v vodi ne raztopi. Ne premoči torej ovoja. Šele njegov izum je omogočil takozvani eskymo, kakor se imenuje s čokolado prevlečeni led. S pomočjo suhega ledu v prašku se da izdelati celo led v nekaj minutah. Na jakost sladoleda pa to nima vpliva. Način kako se strjuje je odvisno samo od materiala. Vse drugo je vprašanje kalkulacije.

Poznamo blizu sto načinov izdelovanja sladoleda. Nekateri načini so tajni, tako italijanski. Znano je, da je italijanski sladoled najboljši na svetu. Sladoled in umetni led igra v človeškem življenju važno vlogo.

Starost srnjadi

Lovci smatrajo, da more dočakati srna največjo starost okrog 16 let. To je pa samo ugibanje, kajti zelo malo je primerov, da se more točno ugotoviti starost srne. O enem takem primeru poroča nemška revija »Deutscher Jäger«. V januarju 1923. ko je bilo povod mnogo snega, so našli v gorah pri Bayrischzellu mlado srno. ležečo brez moči v jarku. Gozdar Rupp jo je vzel seboj domov do nomladi. V maju jo je na odnesel nazaj v gozd. Poprej ji je na nekoliko pristregel levo uho, da bi jo lahko spoznal med drugimi srnami.

Dražestna srnca, ki so ji dali ime Burzel, je pogosto prihajala iz gozda. Tudi v

vidno drhti roka, s katero je prijel pismo, in slišala je, kako je zašepetal:

— Danes... danes...

Markiz je čital. Na obrazu se mu je poznalo, kako se mu je odvalil kamen od srca, ko je pismo prečital. Toda potem je dolgo držal pred svojimi očmi list grobega papirja, popisan z okorno pisavo. Michelina ni dobro videla njegovega obraza, ker je imel glavo poveseno. Kar je zaslišala lahen sešest. Kapljica vode je padla na pismo. Ali je bila to solza?... Ona, ki ni nikoli videla svojega očeta plakati, niti ob smrtni postelji umirajočje Laurencije, je zadržala po vsem telesu in pokleknila predenj.

Renaud se je ozrl nanjo in groza je bila začrtana na njegovem obrazu. Nedvomno je bil pozabil na njeno navzočnost.

— Pojdi spat, otrok moj! — je dejal z glasom lunatika. — Pojdi, jutri se pomeniva.

Ni se upala odgovoriti mu niti besede, ni se upala nastaviti čelo v poljub, on pa niti pomislil ni, da bi jo poljubil na čelo. Bežet pred nezmožno tesnobo tega prizora se je Michelina zatekla v svojo sobo, očeta je pa pustila zatopljeno v težke misli. Zdelo se ji je, da niti ne ve, kje je.

Na pragu se je še enkrat ozrla nanj. Njegova glava je bila nizko sklonjena, pogled še vedno uprt na pismo, v katerem je uboga stara kmetica objokovala svojo vnukinjo, v katerem je nesrečna starica vsa iz sebe klicala krepostno Michelino, naj zaščiti zapeljano, grešno Bertrando.

tako čudno, da ni mogla zadržati vzklaka. Prijel jo je za roko in jo potisnil v njeno sobo, iz katere je bila prišla.

— No, kaj pa je? — je vzkliknil grobo, da se je dekle kar prestrašila.

Ko ni odgovorila, je stopil markiz k zrcalu.

— Kaj pa je prav za prav z menoj? Moj obraz se ni izpremenil... je pripomnil z osornim glasom.

Z rokami je delal čudne kretnje, kakršnih Michelina pri njem ni bila vajena. Tudi njegov glas je zvenel nekam čudno, ko je dejal:

— Pojdi spat, draga hči, pojdi spat!

Presenečena in zbegana Michelina ga je hotela ubogati, ko jo je naenkrat poklical nazaj.

— Kaj si mi hotela povedati tako važnega, da si me čakala do treh zjutraj?

— A pismo?

— Stara Mathurina Gaelova mi je pisala...

— Mathurina Gaelova!

Njegov glas je tako zadržal, da se je Michelina kar zdržnila. Videč, kako brezbržno kretnjo je napravil, ko je omenila Françoise in svojo mrtvo mater, pač ni mogla misliti, da bi moglo imeti ime navadne kmetice tak učinek.

— Pisala ti je Mathurina Gaelova?... Tebi, da je pisala?

— Da, oče moj.

— In kaj ti piše?... Pokaži mi to pismo.

Renaud de Valcor je sedel. Njegova hči je imela pri tem mučen vtis, da se je ves skrušen sesedel. Ko mu je pomnila pismo, je opazila, kako mu komaj

Daniel Lesneur

Krinka ljubezni

Roma

Renaud de Valcor se je vrnil med drugo in tretjo uro zjutraj. Michelina je slišala njegov glas v globoki tišini, kako je zaklical vratarju: Jaz sem, Hilarie, ne vstajajte.

Hči je stopila na stopnice, ko je oče prihajal po njih. Markiz se je zdržnil, ko jo je opazil, potem je pa zaklical s srditim glasom, kakršnega nikoli prej ni slišala:

— Michelina! Michelina! Kaj si znorela?

— Oče moj... Bila sem vzmernirjena.

— Reci raje, da si bila radovedna. To ni dostojno tebe. Pojdi spat!

Da bi ga mogla prijazno sprejeti in ne iz radovednosti, ki ji jo je očital, je prižgala električno luč.

Električna žarnica je zažarela tik pred njim. Tedaj je opazila Michelina, kako strašno bled je njegov obraz in kako čuden izraz imajo njegove oči. Videla je, kako postaran je njegov obraz, kako blatne čevlje ima in kako moten je njegov cilind. Vse to je bilo